

Sankarivainaja Aarno Kailasto saatettiin haudan lepoon

Vpl. Pyhäjärven Riiskassa 19.7. 1920 syntynyt **Aarno Johannes Kailasto** kaatui Vuosalmella 11.7.1944. Sotavainajatoimikunta on vuodesta 1992 asti etsinyt kentälle jääneitä sankarivainajia. Löytynneiden joukossa on ollut kolme pyhäjärveläistä vainajaa, joista viimeisenä löytyi Aarno Kailasto. Kaikkiaan pyhäjärveläisiä jäi kadoksiin kentälle jääneenä 14 sotilasta.

Aarno Kailasto löytyi 2010. Helsingin yliopiston oikeusbiologian laitoksella DNA-analyysien tehdyissä tutkimuksissa selvisi Kailaston henkilöllisyys, ja hänet kuljetettiin tänä kesänä Jyväskylään haudattavaksi. Hänet oli siunattu sodan jälkeen Jyväskylän sankarihautaan kentälle jääneenä.

Panssaridivisioonan jääkäri, korpraali Aarno Kailasto oli uskonnoltaan ortodoksi. Hänet siunattiin 2.8.2014 Jyväskylän ortodoksisessa kirkossa ja lastettiin hautaan Vanhan hautausmaan sankarihautaan

sotilaallisin kunniaosoituksin. Hautausjärjestelyistä huolehti Länsi-Suomen Sotilasläänin Esikunta yhdessä kirkkoherra **Timo Mäkirinnan** kanssa.

Siunaus Kristuksen Ylösnousemuksen Kirkossa

Jyväskylän Ortodoksikirkon ulkopuolella korkeassa lipputangossa liehui hautauspäivänä Suomen kielekkeinen valtiolippu, jossa siniristin keskellä Suomen vaakuna. Lippu viestitti ulkopuolisille valtiollisesta tilaisuudesta.

Aarno Kailaston arkku oli asetettu kirkkosalin keskelle arvokkaalle alttarille. Ennen siunausta kapteeni **Toni Pelho** asetti reserviläisen kanssa valtiolipun asianmukaisin taitteilu arkun päälle. Lippuvartio asetti valtiolipun kirkon telineeseen ja neljä reserviläistä kunniavartijaa asettui arkun ympärille.

Kirkkoherra Timo Mäkirinta siunasi Aarno Kailaston. Oikealla reunassa vainajan serkut Juhani Kailasto, Veikko Kailasto ja Lauri Karrela.

SIVU 3

Pulakan ja Pärssisen sukuseurat tekivät antoisan yhteismatkan

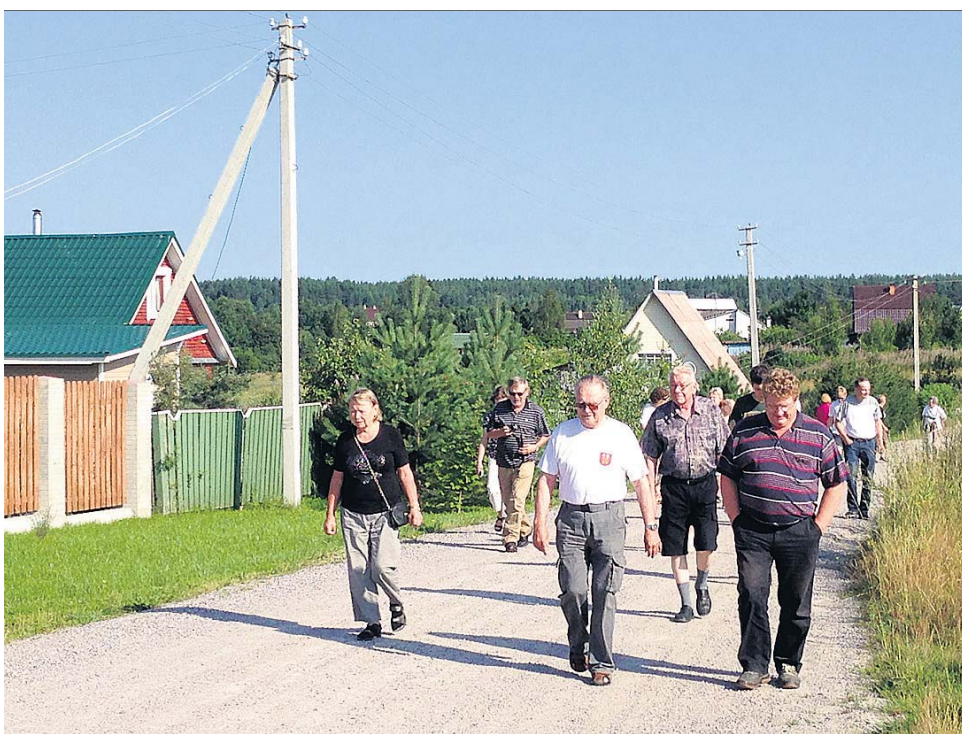
Pulakan ja Pärssisen sukuseurat tekivät yhteisen Pyhäjärven-matkan 1.-4. elokuuta.

Keli oli mitä parhain, ja matka meni kaikin puolin mukavasti **Pärssisen Anteron** ja **Pulakan Eskon** isällisessä kaitsennassa, **Putuksen Hannun** turvallisessa autokyydissä ja **Musakan Antin** asiantuntevassa opastuksessa ja majoituksessa Pyhäjärven Lomarannassa.

Kaikkiaan meitä oli mukana kolmekymmentä matkalaista.

SIVU 8

Antero Pärssinen (edessä kesk.) opastamassa kyläkiertoksella.

Keskus Gallerian omistajapariskunta Pekka Kivisalo ja Pauliina Keskinen. Kuva: Minna Lehtiköinen.

Galleriassa tarjolla laatutaidetta

Tampereella sijaitseva galleria tarjoilee laatutaidetta. Uusia tekijöitä esitellään kuukausinäyttelyissä.

Galleriaa luotsaa Pyhäjärvi-juurinen Pekka Kivisalo yhdessä Pauliina Keskinen kanssa.

SIVU 5

19. syyskuuta 2014

"Eilinen on historiaa ja huomina utopiaa"

Kotiseutumatkoja on tehty jo neljännesvuosisata ja niistä on kirjoitettu paljon, joidenkin mielestä jopa kyllästymiseen asti. Kuitenkin juuri kotiseutumatkat ovat tärkeä osa karjalaista identiteettiämme. Kuluneen kesän myötä vähenivät myös kotiseutumatkat, syitä lieenee useita. Päälimmäiseksi tulee mieleen viimeaikaiset tapahtumat ja meidän ikääntyminen. Toki alueiden ränsistyminen ja uudisrakentaminen muuttavat maisemaa niin, että ei aina tahdo omaksi tunnistaa. Teimme ensimmäisen "virallisen" matkan Pyhäjärvelle v. 1990, tuolloin matkassa olleista suurin osa oli syntynyt menetetyssä Karjalassa. Nyt 24 vuotta myöhemmin heitä ei ollut mukana. Teimme nyt matkan "nuorison" voimin ja meillä oli oiva tilaisuus muistella edesmenneitä sukupolvia heidän lapsuuden ja nuoruuden maisemissaan. Muistelimme Karjalaa ja juuriamme sekä Pyhäjärveä viimeisen 400 vuoden ajalta ja pohdimme, kuinka syvällä juuremme siellä ovat. Kannaksen historia on mielenkiintoinen. Stolbovan rauhassa v. 1617 Pyhäjärvi otettiin osaksi länttä eli Ruotsin vallan alaisuuteen. Ilman tätä olisi Pyhäjärvi todennäköisesti jäänyt osaksi Venäjää ja sen historia olisi varsin erilainen. Merkittävä osuus näihin muutoksiin oli myös uskonnolla. Stolbovan rauhan jälkeen suuri osa kreikanuskoisista muutti Pyhäjärveltä pois pääosin Venäjälle. Tilalle muuttivat äyrämöiset ja savokot. Pyhäjärvi kuului lännen vaikutuspiiriin vain noin 100 vuotta ja liitettiin jälleen osaksi Venäjää. Suomen itsenäistyttyä Pyhäjärvi tuli osaksi Suomea, tosin vain lyhyeksi ajaksi. Tänä 400 vuoden ajanjaksona Pyhäjärven väestö on vaihtunut tai vaihdettu kaksi kertaa. Kun taas pitäjissä, joihin pyhäjärveläiset asutettiin, ovat tilat olleet saman suvun hallussa jopa satoja vuosia. Tästä kaikesta yhteenvetona mietimme sitä, että onko Pyhäjärvi Suomea vai Venäjää? Muistoissamme ja mielissämme Suomea, mutta historiallisesti tarkasteltuna asia lieenee toisin. Pyhäjärvi on ollut osa Venäjää pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta. Pyhäjärvi ja Karjala ovat ainakin meidän henkinen kotimme, näin yhteisesti totesimme. Sen historia on osa meidänkin historiaamme. Kaikki ne kuullut tarinat ja muistelot tulivat matkalla omakohtaisesti koetuiksi. Pyhäjärveläisyys on varsin monikansallista muuttoliikkeiden ja sotien myötä, johon on evakkomatalla tullut paljon "tynkäsuomalaisia" verta. Usein on käynyt niin, että nämä sukuun "naidut" ovat omaksuneet karjalaisuuden paremmin kuin me karjalaisuutta perimässämme kantavat. Tämä evakkomatka eli väestönsiirto oli myös ensimmäinen, aiemmin siirrettiin vain rajoja ja asukkaat jäivät paikoilleen. Muistelimme kertomuksia sodasta ja välirauhan ajasta sekä evakkomatkasta. Meille on kerrottu noista kokemuksistaan niin voimakkaalla tavalla, että ne ovat läsnä koko elämämme ajan. On sanonta, että "mikäs täs on elläis valmiis maailmas". Onko maailma valmis, sitä tulee miettiä viimeaikaisten tapahtumien valossa. Rajathan ovat yleensä miekalla vedettyjä, eikä niissä useinkaan huomioida alueen väestöä. Sama käytäntö näyttää olevan vallalla vieläkin, vaikka on väitetty ihmisen viisastuneen. Nuoret ovat realisteja ja näkevät asiat 2000 luvun silmin. Yhteisesti totesimme, että ilman menetettyä Karjalaa ei meitä ilmeisesti edes olisi? Joku riimittelijä onkin lausunut, että "elämä on vain sattumalta saatua", voisiko tuota osuvammin sanoa. Tämä käyntimme ja tarkempi historiaan perehtyminen sekä nuorten näkemykset asiasta antoivat jälleen uutta ajateltavaa. Mistä me tulemme ja mihin olemme matkalla ja mitä tulee tapahtumaan esimerkiksi seuraavan neljännesvuosisadan myötä. Kuten Raita Karpo kauniisti kesän Vpl Pyhäjärvi-juhlien Ikaalisissa Aili Runteen sanoin lauloi, "Laps' olen köyhän kauniin Karjalan, nyt vaikka vierahissa vaellan."

KARI ÄIKÄS
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen varajäsen

Veljeä ei jätetty myöskään kesämatkalla 2014.
Kantajana Petri Paatelainen, kannettavana Jari Valtonen.

Alakylän ja Kahvenitsan koulupiirien kylät esittelyvuorossa Karjala-talolla

Alakylää ennen sotia, taustalla vasemmalla näkyy kansakoulurakennus.

Syyskauden ensimmäisessä Vpl. Pyhäjärvi-seuran kokouksessa sunnuntaina 28.9. jatketaan viime vuoden lopulla Konnitsasta alkanutta sarjaa Pyhäjärveä kylä kylältä. Nyt esittelyvuorossa ovat Alakylän ja Kahvenitsan koulupiirien alueella sijainneet kylät: Alakylä, Hassinmäki, Heinoinen, Kahvenitsa ja Puikkoinen.

Alakylä sijaitsi Pyhäjärven rannalla hevosenkengän muotoisen järven vasemmanpuoleisen "sakaran", Homalahden, pohjukassa. Kylässä sijaitsivat kunnan lastenkoti, kunnalliskoti, kansakoulu sekä kaupallisia palveluja. Kahvenitsan kylä sijaitsi Kahvenitsanjärven ympärillä, Alakylästä ja Pyhäjärven asemalta luoteeseen haarautuvien maanteiden varsilla. Muita naapurikyliä olivat mm. Hassinmäki lännessä ja Puikkoinen Kahvenitsanjärven kaakkoispuolella.

Kahvenitsanjärvi on kaakko-luode-suuntainen ruoikkorantainen matala järvi, joka aikaisemmin oli tunnettu runsaasta linnustaan. Järvellä on pituutta 1,5-2 kilometriä ja leveyttä keskivaiheilla noin 600 metriä. Järvi laskee luoteeseen virtaavaa Mustajokea pitkin Vuokseen.

Kylien alueilla maanviljelys oli toiseen maailmansotaan asti tärkein ja voimakkaasti edistynyt elinkeino.

Huomattavia raivaustöitä suoritettiin mm. Heinoinen-kylän alueella, jossa suurin osa alueen viljelysmaasta oli kuivattua suota.

Alakylän koulu aloitti toimintansa 1903 ja uusi koulurakennus valmistui Alakylän Leppoinmäelle 1908.

Kahvenitsan kansakoulu vihittiin käyttöön 1932. Se sijaitsi järven pohjoispuolella, ns. Lypsyahon maalla, 2-3 kilometrin päässä Kahvenitsan ja Puikkoisten varsinaisista kyläkeskustoista.

Kylien esittelijävieraaksi runsaan kuva-aineiston kera saapuu agronomi **Markku Pärssinen** Sastamalasta sekä muutamia, joiden juuret ovat vahvasti

tällä alueella Pyhäjärveä. Tilaisuus alkaa Karjalatalolla Laatokka-salissa sunnuntaina 28.9.14 klo 13.00 kahvittelulla. Vpl. Pyhäjärvi-seura toivottaa kaikki asiasta kiinnostuneet lämpimästi tervetulleiksi!

KAARINA
PÄRSSINEN

Vpl-Pyhäjärvi- tuotteita

saatavana
Pyhäjärvi-Seuralta.
Kts. edelliset lehdet ja
seuran kotisivut

Vammalan Karjalaseura valmistautuu ensi kesän Pyhäjärvi-juhliin

**Kesän 2015
Pyhäjärvi-juhlat
Sastamalassa
sunnuntaina
19.7.
Varaa päivä jo
almanakkaasi**

Vammalan Karjalaseura ry:n hallitus kokoontui 14.8.2014 Pertti ja Seija Hakasen kotona Sastamalassa. Kuvassa osa hallituksen ja juhlatuomikunnan jäseniä suunnittelemassa Vpl. Pyhäjärvi-juhlaa 2015. Kuvassa vas. puheenjohtaja Pertti Hakanen, sihteeri Mailena Hyyti sekä Helga Mäkelä, Katri Pajunen, Irja Kärki, Yrjö S. Kaasalainen Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöstä, ja Ritva Heikkilä ja Oiva Kaasalainen. Kuva: Seija Hakanen.

Veteraaniliput saattoivat sankarivainajaa

Kirkkoherra Timo Mäkirinta antoi aluksi käytännön ohjeita sankarivainaa saattamaan tulille. "Hautajaisyleisölle jaetaan pieni kynttilä eli tuohus jokaiselle käteen. Hautauspalvelus suoritetaan seisaaltaan, mutta jos on vaikea seistä, voi ilman muuta istuutua kirkon seinustan penkeille."

Hautaustoimitus oli papin rukousta laulaen vainajan kuolemattoman sielun puolesta, sekä suitsutusta. Kirkkokuoro lauloi useaan otteeseen. Ja ortodoksi-kuoroissa on sitä jotakin, joka musiikkina tavoittaa ja herkistää niin sielun kuin sydämen.

Haudauksen loppuosassa oli jäähyväisten jättäminen. Kynttilät sammutettiin tai vietiin telineisiin. Vainajan sukulaiset kävivät hiljenty-mässä arkulle.

Tämän jälkeen kirkkoherra siunasi vainajan ristiksi muotoilulla hiekalla ja lausui kolmasti: "Herran on maa ja kaikki, mitä siinä on, maanpiiri ja ne, jotka siinä asuvat." Ja lopuksi, "Saata, Herra, lepoon nukkuneen palvelijasi sielu."

Kukkatervehdyksen arkulle laskivat ensimmäisenä lähiomaiset, Aarno Kailaston serkut.

Puolustusvoimien virallisen sepeleen laskivat Keski-Suomen aluetoimiston päällikön sijainen majuri **Hannu Haapamäki** ja kapteeni **Toni Pelho**. Sitä seurasi neljän eri veteraanijärjestön sepele.

Lopuksi kirkkoherra Mäkirinta piti hyvin koskettavan puheen aiheesta rakkaus. Sen suurempaa rakkautta ei ole, kun on valmis uhraamaan henkensä toisen puolesta.

Saattomatka hautausmaalle

Heti siunauksen jälkeen lippuvartio nouti lipun kirkon telineestä ja asetti saattoväen eteen. Kunniavartio saapui arkun kantajiksi. Kun arkunkantajat lähtivät liikkeelle, kuoron Pyhä Jumala - veisuu alkoi ja se loppui, kun arkku oli tullut ulos kirkosta. Ulkona sotilassoittaja aloitti trumpetilla iltasoiton ja saattojoukko asetettiin kohdilleen.

Ensimmäisenä kulki Suomen valtiolippu lippuvartiointeen. Sitten seurasi kapteeni **Riku Tenhusen** johtama 12 veteraanilipun lippulinna, jonka jälkeen asteli kirkkoherra Timo Mäkirinta loistavassa kulta-brokadikaavussaan. Ruumisvaunua kuljetti neljä reserviläistä, arkun takana tulivat omaiset ja muu saattoväki.

Ilmasotakoulu oli tehnyt poliisille pyynnön liikenteen ohjaamisesta saaton ajaksi ja oli samalla varannut so-

tapoliiseja sulkemaan hautausmaata ympäröivät kadut. Hautajaissaatto lippuineen oli hyvin näyttävä ja moni kulkija jäi kadun varrelle seuraamaan kulkuetta.

Sankarihaudalla järjestelyt oli puolustuslaitoksen taholta suunniteltu tarkasti. Ennen hautajaissaaton tuloa oli kaksi kunniavartiolaista valmiina haudan molemmilla puolilla ja kunniailaukausosasto omalla paikallaan. Lippuvartio ja lippulinna sekä veteraanikuoro ohjattiin omalle paikalleen.

Arkun saavuttua kapteeni Pelho poisti reserviläisen kanssa arkulta lipun, joka taiteltiin tarkoin ohjein. Trumpetisti soitti rukouksen alkusoiton. Samalla kun arkku laskettiin hautaan, ammuttiin kolme yhteiskunnialaukausta. Kaikki liput ja sotilaat tekivät kunniaa.

Kirkkoherra Mäkirinta piti rukouspalveluksen ja kirkkokuoro lauloi kirkko-veisun. Rukouksen loppusoiton esitti sotilassoittaja, ja loppuhuipentumana Jyväskylän Veteraanikuoro lauloi Heikki Klementin sovittaman kansanlaulun Oi kallis Suomenmaa.

Hautaustilaisuus kokonaisuudessaan oli tavattoman juhlava. Kun järjestäjinä olivat Suomen Puolustuslaitos ja Ortodoksinen kirkko, niin jokainen askelmerkintä oli kohdallaan. Samalla kaikessa henki arvonnanto ja kunnioitus paikalla olleille sotaveteraaneille, naisille ja miehille.

Matka kirkosta hautausmaalle ei ollut pitkä, mutta ilman kuumuudesta johtuen yhdellä veteraanilla oli vaikeuksia kävelyssä. Välittömästi yksi sotapoliiseista kiirehti apuun. Talutti hellän arvokkaasti vanhuksen penkille varjoon. Kuivasi nenälinalla hiestyneet kasvot ja tarjosi vettä. Kun veteraani sanoi jo pärjäävänsä, teki sotapoliisi kunniaa ja kiirehti takaisin tehtäviinsä.

Muistotilaisuus ortodoksikirkon vanhassa salissa

Aarno Kailaston omaiset olivat järjestäneet kutsuvieraille lounaan kirkkosalin viereisessä salissa. Laatoikan rannassa asuneet riiskalaiset olivat aikoinaan taitavia kalastajia, niin myös Aarno Kailasto. Vieraille oli tarjolla tuttua maukasta lohikeittoa. Tosin iäkäs riiskalainen totesi, "hyvää on, mutta ei ole lohi Laatokasta, sen maun kyllä muistaa."

Lounaan jälkeen ensimmäisen puheenvuoron käytti Aarno Kailaston aseveli, entinen panssarijääkäri, nykyisin Korkeimman

hallinto-oikeuden hallintoneuvos **Sakari Sippola**, (s.1925). Hän oli 16-vuotias jatkosodan alkaessa. Kesällä 1941 hän lähti vapaaehtoisena jatkosotaan ja siijoitettiin kenttävartiioon Vienan Karjalaan. Asemasodan aikana hän oli välillä koulussa Kauhavalla ja työkomennuksella Rovaniemellä.

Kun vuoden 1942-43 sotatilanne alkoi olla Suomelle epäedullinen, niin 17-18-vuotiaat määrättiin myös "lippujen alle". Kesällä 1943 Sippola astui varsinaiseen sotapalvelukseen ja sen myötä siirtyi legendaarisen Laguksen panssaridivisioonan jääkäriin. Viimeiset taistelut hän kävi Tali-Ihantalassa ja siirtyi heinäkuun alussa 1944 Äyräpään kunnan Vuosalmelle, jossa käytiin todella kiivaat taistelut. Aarno Kailasto taisteli Sippolan viereisessä komppaniassa Vuosalmella. Kailasto kaatui 11.7.1944. Sippola haavoittui seuraavana päivänä 12.7.1944.

Sippola kertoi puheensa jatkosodan monista vaiheista ja totesi lopuksi: "Vuosalmen taistelua voidaan kaikesta huolimatta pitää PsD:n ja muiden sielä toimineiden joukko-osastojen kannalta menestyskellisenä. Kannaksen taistelujen torjuntavoitto sinetöitiin lopullisesti juuri Vuosalmella. Muuten, sanapari torjuntavoitto tuli käyttöön vasta paljon myöhemmin".

Välittömästi puheen jälkeen **Juhani Kailasto** kiitti puhujaa erinomaisesta puheesta ja osoitti syvän kiitoksen ja kunnioituksen kaikille saattoväen veteraaneille. Ja kiitollisuuden koh-

de näkyi konkreettisenä kirkkosalin ikkunasta, Suomen valtiolippu liehui vaapaana tuulussa.

Puolustusvoimien virallisena edustajana toimi majuri Hannu Haapamäki. Hän kertoi Sotavainaja-toimikunnasta, joka on lopettanut suomalaisten sotilaiden etsimisen. Venäläiset ovat nyt myös suomalaisten tavoin alkaneet etsiä omia vainajiaan ja löytäneet joitain suomalaisiakin. Kaikkiaan kadonneeksi jäi yli 6000 sotilasta, josta noin 1200 palautettu ja 350 varmistettu.

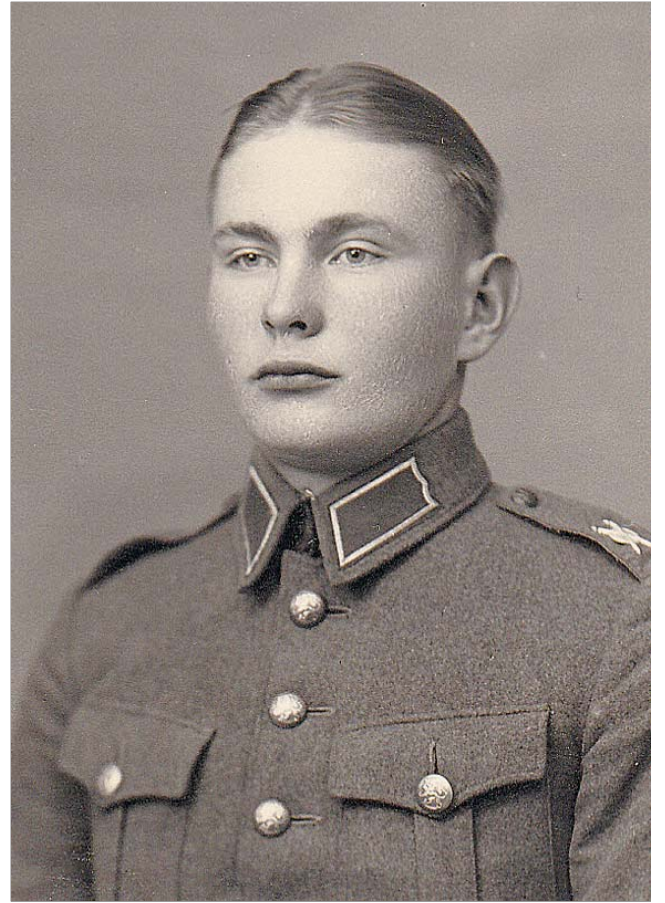
Puheiden jälkeen vapaassa seurustelussa tapasi tutujakin. 90-vuotias riiskalainen **Onni Tuokko** asui aikoinaan Ikaalisten Heitolassa. Nyt hän asuu vaimonsa kanssa Muuramessa. Sukulaiseni **Tarmo Metsoila** asuu vaimonsa kanssa myös Muuramessa. Metsoilat ovat entisiä Jermolajeffeja. Minun isoäitini Jekaterina Jermolajeff oli Riiskasta ja ortodoksi. Kailastot ovat entisiä Klementjeffeja. Riiskassa asui useita kreikkalaiskatolisia perheitä.

Aarno Kailasto siunattiin kauniilla tavalla oman ja vanhempiensa uskonnon mukaisesti nyt siunattuun maahan. "Kristus nousi kuolleista, kuoleamalla kuoleman voitti ja haudoissa oleville elämän antoi."

SALME RINTALA

89-vuotiaan Sakari Sippolan sepele aseveljelle.

Puolustusvoimien virallisen sepeleen laskijat majuri Hannu Haapamäki ja kapteeni Toni Pelho.

Aarno Kailasto.

Äitimme, mummomme, isomummomme

Saimi Maria TOMPERI

o.s. Pulakka

s. 17.6.1915 Pyhäjärvi Vpl
k. 26.8.2014 Porvoo

*Levolle lasken, Luojani,
armias ole suojani.
Jos sijaltain en nousisi,
taivaaseen ota tykösi.*

Rakkaudella kaivaten
Katriina ja Erkki
Laura, Vera ja Nina
Jaakko, Kaisa, Vili ja Heta
Sisko
Carina, Lassi, Ossi ja Arttu
Sirpa
Soile
Veikko ja Hilikka
Sami, Sanna, Sara, Sini ja Sofia
Matti, Henna, Vilho ja Eemil
sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu lähimpien läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Saimi Tomperi 1915-2014

Saimi Maria Tomperi kuoli Porvoon sairaalassa 26. elokuuta 99 v:n, 2 kk:n ja 9 päivän ikäisenä.

100-vuotispäivät jäivät viettämättä, mutta iloisia 99-vuotisjuhlia juhlittiin lähiomaisten kanssa kesäkuussa. Niiden suunnittelussa hän oli aktiivisesti mukana ja nautti juhlistaan täysin siemauksin.

Saimi Tomperi syntyi Vpl Pyhäjärvellä 17.6.1915. Hämeenkyrössä hän asui lähes 60 vuotta elämästään.

Viimeiset ikävuotensa hän asui Porvoossa lähellä tyttäriään ja heidän perheitään, mutta kirjoilla hän oli kuitenkin Hämeenkyrössä loppuun asti. Sinne hän oli juurtunut raskaan evakkotaipeleen jälkeen;

siellä asuu yhä hänelle niin rakkaita perheenjäseniä sekä muita sukulaisia.

Korkea ikä verotti voimia ja terveyttä, mutta sitkeytensä, myönteisen luonteenlaatunsa ja huumorintajunsa Saimi Tomperi säilytti loppuun saakka. Vielä viimeisenä päivänä ennen sairaalaan joutumista hän käveli ”raattorinsa” ohjaimissa avustettuna. Sairaalassa hän ehti viettää vajaan vuorokauden.

Saimin tunnuslauseena – yhtenä niistä – voisi pitää vaikkapa seuraavaa: ”Älä häitäille. Eihä mittää voi tehä ilma ajattelematta.” – Niinhän se on.

SIRPA TOMPERI

Merkkipäiviä

Huittisissa täytti 102 vuotta **Olga Silvennoinen**. Hän on syntynyt 14.9.1912 Kurkijoella, josta perheensä mukana muutti 1920-luvulla Vpl. Pyhäjärvelle Kallenkartanon alueelle. Nuoruutensa päivät hän työskenteli Taubilan kartanossa erilaisissa työtehtävissä.

Sotien jälkeen evakkotaipeleen päätteeksi uusi kotipaikka löytyi Huittisten Jokisivulta, jossa yhdessä Erkki- ja Sulo-veljiensä kanssa asuivat maalaistaloa. Myöhemmin 1970-luvulla Olga luovutti tilaosuutensa veljelleen ja siirtyi asumaan kerrostaloon Huhkolan alueelle. Täällä tutun kerrostalon ympäristössä aika on kulunut hyvin.

Korkeasta iästään huolimatta hän asuu edelleen kotonaan. Veljen ja sisaren lapset käyvät säännöllisesti tättiään katsomassa ja suorittavat kauppa-ynnä muita asioita. Onnittelumme 102-vuotiaalle. -RÄ

KERRO PERHEUUTISET

Pyhäjärvi-lehdessä. Julkaisemme joka numerossa tietoja perhetapahtumista. Muistathan kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun, kiitos!

Kirkonsanoma

Huolenpito

Kuluneen kesän aikana miehimme on palautettu seitsemänkymmenen vuoden takaisia tapahtumia. Ne, jotka ovat itse eläneet kesän 1944, muistavat noiden viikkojen ja kuukausien kokemukset ja tunteet läpi elämänsä.

Lueskelin hiljattain vanhaa kirjettä. Isoisäni on kirjoittanut sen vanhimmalle tyttärelleen 3. heinäkuuta 1944. Tuolloin elettiin niitä päiviä ja viikkoja, jolloin toivo alkoi huveta ja pelättiin pahinta. Sodan lopputulokset oli auki, pelottavan auki.

Isoisäni kirjoittaa tyttärelleen – ja samalla tyttärensä tuoreelle aviopuolisolle – lohduttavaan ja rohkaisevaan sävyyn. Rohkaisevista sanoista huolimatta

kirjeestä aistii sen huolen, jota hän ja varmasti jokainen aikalainen tunsi. Juho kirjoittaa: ”Sytämeni oli pakhtua kun alkoi kuulua taistelun jymy kannakselta...”

Kannaksen suurhyökkäyksen äänet eivät kaiketi olleet kuultavissa Juhon kotipihalla, joka sijaitsi Tohmajärven Tervavaarassa. Sen sijaan uutiset hyökkäyksen alkamisesta kantautuivat radion ja lehtien välityksellä. Ja pian tykkien jyly alkoi kuulua idästä, Ilomantsin suunnasta.

Kun rauha aikanaan koitti, sodasta toipuminen pääsi alkamaan. Ei kai se helpoa ollut. Nyt seitsemänsolle – lohduttavaan ja rohkaisevaan sävyyn. Rohkaisevista sanoista huolimatta

mä on kulkenut sodan jälkeisinä vuosikymmeninä – oma elämämme, vanhempiemme, lastemme tai lastenlastemme elämä.

Ehkä joku ei ole koskaan päässyt yli sota-ajan menetysten tuomista kipeistä muistoista. On myös heitä, joita elämä on sodan jälkeen koetellut vieläkin ankarammin. Mutta moni meistä voi silti katsoa taaksepäin ja ympärilleen kiitollisena. Vaikka seitsemänkymmentä vuotta sitten näytti lohduttomalta, elämä on sittenkin muotoutunut hyväksi.

Monen muun aikalaisensa tavoin Juho rukoili ja turvautui kesän 1944 hädän hetkillä Jumalaan. Mutta kaikki se, mitä hän tuol-

loin toivoi, ei kuitenkaan saanut toteutua. Rauhan tulua elämälle oli otettava aivan uudet askelmerkit.

Ehkäpä Jumalan varjelus ja huolenpito ei sittenkään ole sitä, että hän suojelee meitä kaikesta pahasta. Uskon, että Jumalan suojelus on pikemminkin sitä, että hän läsnä siellä, missä kohtaamme sen pelottavan ja pahan. Siellä, missä ”sytämemme pakahtuu”. Siellä, missä menetämme kaiken toivomme ja olemme valmiit luovuttamaan. Siellä hän on.

Ja tässä hän on. Hän on tässä päivässä, tämän hetken peloissa ja huolissa. Sinun vierelläsi.

JUKKA
JORMANAINEN

Hannu Musakka ja ”Suomalaisen rukous” Valkealassa synnyintanhuvillaan

Karjalainen laulajapoika, baritoni **Hannu Musakka** juhlii omaa 30-vuotista yksinlaulajauraansa Valkealassa Tuohikotin kirkossa keskiviikkona 24.09. klo 19 teemalla ”Suomalaisen rukous”.

– Tilaisuus on sikäläkin merkittävä, koska mie olen syntynyt Tuohikotissa Lempi Salmen talossa, mikä nykyisin tiedetään hyvin merkittäväksi kotiseutuhistoriaan liittyvänä rakennuksena, kertoo Hannu Musakka.

– Evakkoreissujen rippeitä elettiin silloin ja viimeinen sijoituspaikka ennen Lappeenrantaan muuttoa oli Tuohikotti.

– Oli mieleenpainuva tilanne saada istua tuvan keinutuolissa, missä äitini on aikanaan miuta nukkunut sekä tavata vuosia sitten käydessäni laulamassa Tuohikotin kirkossa muuan rouva, joka kertoi olleensa apulaisena eli piikana Lempi Salmella juuri silloin, kun synnyin, päättää Hannu Musakka muisteluksensa.

Arvokkaita muistoja kaikesta elämästä. Talosta pitää nykyisin huolta Lempi Salmen sisarentytär Katri Määttä.

Konsertti sisältää vanhoja ja rakkaita hengellisiä yksinlauluja, säestyksestä sekä piano- tai urkukoraaleista vastaa kanttori Ilia Kaliojunov-Salminen.

Konserttiin on vapaa pääsy. Vapaaehtoinen kolehti kerätään seurakunnan musiikkityölle. Tervetuloa!

Konsertin järjestäjänä toimii Valkealan seurakunta.

Vanhan valokuvan puvut herättivät kauniita nuoruusmuistoja

Tämä valokuva tuntuu olevan historiaa. Kyselin kuvasta monilta ihmisiltä ja kyläläisiltä, joku vielä muisti tytöt, mutta kukaan ei tällaisia pukuja.

Valokuvassa ovat vasemmalla tätini **Vappu Kaasalainen**, Heikin Juhon vanhin tytär Jaamasta ja **Kaisa Kuparinen** suuresta valkeasta talosta Paarinasta. Myöhemmin tässä talossa asuivat **Selin**.

Kupariset muuttivat Paarinasta noin v. 1930 ja heidän lapsensa kävivät Noitermaan kansakoulun. Koko perhe oli seurallinen ja pidetty. Lapset olivat mukana kylän harrastuksissa. Vartuttuaan he palvelivat Noitermaan osuuskaupassa, ainakin Jonne kaupanhoitajana, Kaisa liikeapulaisena ja Matti erilaisissa tehtävissä. Evert omisti kylän ensimmäisiä autoja. Kupariset eivät ole unohtaneet lapsuutensa Pyhäjärveä, ovat olleet vieläkin juhlistamme.

Ihmettelen, miten tämä vanha valokuva vieläkin kiehtoo minua. Muistan olleeni mummolassa lähes 90 vuotta sitten, kun kummitäitini Vappu ja Kaisa ompelivat näitä pukuja mummoni tuvassa. Miten iloisia ja nauravia he olivatkaan.

Merimiespuvun kangas oli ostettu ja oli kallista sen ajan kankaaksi, tummansinistä villakangasta. Siitä valmistettiin laskostettu hame ja jakku pitkin hihoinen, merimieskaulus ja solmiot.

Silloin oli jo ompelukone käytössä, monta neulanpistoa on tehty. Pukuun tehtiin kaksi puseroa valkoisesta kankaasta, tummansinisellä ommeltiin yksi tai kaksi raitaa kauluksen ympäri. Ei varmaankaan ollut joka tytön yllä tuolaista pukua.

Jos joku lukee tämän jutun ja muistaa jotain aiheeseen liittyvää, olisi mukava kuulla ennenvanhaisesta innostuksesta käsitoihin ja tytärten taitavuudesta.

TOINI PELKONEN

Keskus Galleria on tasokas laatutaiteen ostopaikka Tampereella

Keskus Gallerian syyskuun taidenäyttelyn avajaisissa näyttelyn avaaja, olympiavoittaja Toni Nieminen ja taiteilija Katja Hannula. Kuva: Minna Lehikoinen.

Tampereen ydinkeskustassa sijaitsevan Gallerian omistavat **Pauliina Keskinen** ja **Pekka Kivisalo**. Pekan **Maila**-äiti on Pyhäjärven Konnitsasta.

Omistajapariskunta ostaa ja ottaa myyntiin koko ajan suomalaisten taiteilijoiden teoksia. Myynnissä on siten laadukas kooste tauluja, alkaen kansallisromantiikan aikaisten nimikko-taiteilijoiden vanhempaa taidetta, kuin tämän päivän nykytaidetta, maalauksia, grafiikkaa ja veistoksia.

Galleria on tunnettu palvelualltiudesta ja tauluja voidaan tarvittaessa tuoda kokeiltaviksi kotiinkin.

Erittäin mielenkiintoisia ovat Gallerian joka kuukausi vaihtuvat suomalais-taiteilijoiden omanäyttelyt. Niitä voi kuukausittain käydä katsastamassa ja näin saada mielikuva tämän päivän

taidesuunnista. Pauliina Keskinen esittelee ammattitaidolla niin näyttelyn kuin gallerian muitakin tauluja. Tauluja ja veistoksia voi myös ostaa osamaksulla.

Nyt tämän kuluven syyskuun taiteilija on **Katja Hannula** (1972). Hän asuu ”hevoskunnassa” Ypäjällä.

Taiteilija on toistakymmentä vuotta opiskellut japanilaisen **Tatsuo Hoshikan** oppilaana. Tekniikkana pääosin öljy kankaalla. Katja on tehnyt myös pronssiveistoksia.

Näyttelyn avasi 3.9. Teivon raviradan myyntikoordinaattori ja olympiavoittaja **Toni Nieminen**.

Toni oli tutustunut Katja Hannulaan yhteisessä ”hevosprojektissa” Ypäjällä. Niemisellä on yksi hevos- taulu, jossa hevosen silmä taulussa on paljon puhuva. Taulusta katsoo luotettava

ystävä.

Avajaisissa Katja Hannula kertoi hevosten kiehottaneen häntä jo kuusivuotiaasta lähtien ja taiteilijaksi hän ajautui rakkaudesta hevosiin ja taiteisiin. Moderneissa hevosaiheisissa maalauksissa tärkeässä roolissa on hevosen luonne ja liikkeen kauneus sekä silmän katse.

Katja Hannulan näyttely ”Domadora” 3.-27.9.2014.

Katja Hannulalla on ollut näyttelyitä Suomen lisäksi Ruotsissa, Belgiassa, Italiassa, Ranskassa, Espanjassa ja USA:ssa.

Keskus Galleria sijaitsee Stockmannin tavaratalon takana Kytälänkatu 11, avoinna ma-pe 11.00-17.00 ja la 11.00-15.00.

SALME RINTALA

Toivo Vattusen yhden taulun tarinaa

Luin Pyhäjärvi-lehdestä artikkelin taiteilija **Toivo Vattusesta**. Olen nuoruudessani tuntenut kyseessä olevan taiteilijan kotikyläni Mouhijärven Salmin pienenpienen osuuskunnan johtajan ”sulhasmiehenä”.

Salmin kyläkaupan hoitajaksi tuli 1950-luvulla pohjalaistyylisestä murrettu puhuva **Maija Lamminheimo**. Hän oli eronnut alkoholisoituneesta miehestään. Aikuinen tytär ei ollut enää äidin mukana. Maijan elämäntarina oli kuin joulun satua, mutta henkilöinä hän oli erinomainen kaupanhoidaja ja sosiaaliselta luonteeltaan helposti ystävystyvä.

Kauppa oli niin pieni, että sellaista ei enää ole missään olemassa. Rakennus oli Tampereelle menevän maantien varressa ja se oli valkoiseksi maalattu. Ikkunan yläpuolella oli kyltti: ”Mouhijärven osuuskunta r.l.” Kauppahuoneen toisessa päässä oli yhtä pientä myymälänhoitajan asunto. Maija oli taiteilija, hän kirjoitteli runoja.

Kotini oli kaupasta muutaman sadan metrin päässä ja perheemme oli lähes jokapäiväistä kaupan asiakaskuntaa. Kananmunia veimme sinne myytäväksi. Maijasta tuli vanhempieni kanssa hyvät ystävät – kerrottiin menneisyydestä, tulevasta haaveista ja kaikesta arjen elämässä. Meidät lapsetkin hän aina huomioi, minuaakin kannusti jatkaamaan piirtämistä ja maalaa-misharrastustani.

Muistan kuinka hän yleislakkovuonna 1956 palautti muutaman kaupunkilais-hamstraajan maan pinnalle. Miehet olivat tulleet maalta voita hakemaan. Ei onnistunut kauppa Maijan

kanssa, vaikka ”tiskin alla” tavaraa oli.

Sitten Maija kertoi äidilleni salaperäisestä kirjeenvaihdon kautta löytyneestä Toivo-ystävästään. Toivon koti oli silloin Humppilassa. Heistä tuli pian läheiset ystävät vanhempieni kanssa. Toivo oli hiljainen, rauhallinen ja paljon elämäkokemusta omaava, hyvin vaatimaton herrasmies. Isäni osasi häntä mukavasti jututtaa. Sitten pari meni vihille ja Maija muutti Humppilaan.

Ystävyys ja kirjeenvaihto jatkuivat etäisyydestä riippumatta. Vanhempani kyläilivät Maijan ja Toivon luona ja he kävivät meillä kotona.

Erikaisuutena Maija-rouvasta muistan hänen äidilleni kirjoittamat kirjeet. Postilaitos oli juuri uudistanut postiosoitteita ja entinen Häijää, Salmi-osoite muuttui Piikkilä pp:ksi. Maijaa tämä osoite harmitti, hänen mielestään hienolla Salminkylällä ei ollut mitään tekemistä Piikkilän kanssa. Maija kosti postilaitokselle ja kirjoitti osoitteeksi äidin kirjeisiin: Piikkilänjärvi postipysäkki, Tampere-Merikarvia postilinja-auto. Kirjeet tulivat perille, Piikkilänjärvi kuuluu Salmin kylään ja postia kuljetti valtion keltainen postilinja-auto entisen polkupyörä-Hiljan sijaan.

Vanhemmillani oli hopeahääjuhla joulukuun alussa vuonna 1958. Maija ja Toivo kuuluivat kutsuttaviin ystäviin ja he toivat onnittelutervehdyksenä Toivon maalaaman talvisen metsätaulun. Simulan tilan isäntäparin arkeen kuului metsä ja sen arvo ja metsän hiljaiset ”puheet” tilalla tunnettiin.

Taulu löysi paikkansa kotini suuren salihuoneen seinällä. Vanhempieni kuoleman jälkeen pyysin sisarusiltani, että saisin tuon taulun. Minulle se merkitsi paljon enemmän kuin maalatut värit, vuosiluvun ja taiteilijan nimen.

Taulun olen näillä tarinoilla, Maijan runokirjoilla ja Pyhäjärvi-lehden artikkelin kopiolla höystettynä luovuttanut metsänhoitajaksi opiskelleelle vanhemmalle pojalleni Nokialle. Taulun koko on noin 72 cm x 50 cm.

Kosketuksen oikeaan karjalaisuuteen olen saanut toimiessani nuorena opettajana Karjalasta evakoituneessa kansanopistossa. Syntyisin olen perussatakuntalainen; vanhempani ovat syntyneet entisen Karun pitäjän Heinoossa ja Kutalassa. Lapsuuskotini on ollut Mouhijärven Salmissa. Kaikki nämä paikat kuuluvat nykyiseen Sastamalan kaupunkiin.

VIRPI SUURINIEMI
o.s. Jaakkola
Lavian Niemenkylästä

Runoja syntyi perhosen opeista

Pyhäjärveläistäustaisen **Gabriel Sydänvirran** esikoisrunoteos ”Onneksi osaan vielä oppia perhoselta” on hiljattain ilmestynyt. Gabriel (s. 1980) varttui Oulujärven rannalla Kainuussa. Hän on kiertänyt maailmaa taiteilijana jo kymmenen vuotta. Tällä hetkellä hän asuu Freibergissa, Saksassa. Gabrielin **Virpi**-äidin äiti oli **Aili Mikontytär Eevonen**, o.s. **Karilainen** Pyhäjärven Alakylästä. Tänä vuonna Ailin syntymästä tuli sata vuotta.

Gabrielin runoteos sisältää 101 runoa rakkaudesta – rakkaudesta elämään, luontoon, toista ihmistä ja jumaluutta kohtaan. Kokoelman runot on kirjoitettu pääasiassa vuosina 2009-2012.

”Miten tämä kaikki onkin opeteltava aina uudestaan ensimmäinen kukka lumen alta sulaneen sammaleen pehmeys jäiden lähdön sinfonia maan vapautuessa roudasta vapaudun minäkin onneksi osaan vielä oppia perhoselta”.

Runokirjaa saa Gabrielilta suoraan 10 euron hintaan, plus kahden euron toimituskulut.

Tilataksesi oman kappaleen ”Onneksi osaan vielä oppia perhoselta” -runokirjaa lähetä Gabrielille osoitteesi sähköpostilla gabriel@incontact.es tai tekstiviestillä 045-1354474 tai 045-2353705 (Virpi). Saat oman kirjan viikon kuluessa ja sen mukana tilinumeron maksua varten.

Kirja on myös myynnissä kaikissa hyvin varustetuissa kirjakaupoissa ja nettimyymälöissä. Kirja tulee löytymään syksyllä myös suurimmista kirjastoista, jos et halua hankkia omaa kappale-tasi.

”Olen ihan liki sinua mutta välillämme on iäisyys ja toisena hetkenä mannerlaattojen laidalta tunnen pehmeän kosketuksen ja tiedän etten ole yksin”

”Yö kuuntelen sateen tanssia tellettäni katolla kuinka yksinkertaista onni on”

Kajaanissa 25.8.2014

VIRPI RÖNKKÖ

Viimeinen lähtö kotiseudulta

Elettiin kesää 1944. Kesäkuun 20. päivään mennessä oli Pyhäjärveltä jo evakuoitu siviiliväestö ja karja. Kotiseudulle jäi vanhemman ikäluokan miehiä, Ismiehiä ja -poikia sekä muonitustehtävissä olevia naisia.

Kesän kuluessa monet karjansaattajista palasivat takaisin kotiseudulle sadonkorjuutyöhön. Noitermaan seudun historiikkikirjojen Vaellusvuodet osassa on muisteltu mm. sadonkorjuutöitä ja syksyllä solmitun välirauhan seurauksena tapahtunutta viimeistä lähtöä kotiseudulta. Ohessa on otteita tuon ajan kokeneitten henkilöiden kerronnasta ja päiväkirjamerkinnöistä.

Heikki Herra Kiimajärveltä: ”Kesäkuun alkupuolella 1944 sain määräyksen saapua Pyhäkylän nuorisoseuran talolle ja ilmoittautua Is-komppanian päällikölle luutnantti Eriksonille. Tein työtä käskettyä ja jäin komppaniaan majoituspaikkana nuorisoseuran talo.

Päivisin kävimme lastaamassa tavaraa juniin Pyhäjärven asemalla ja erään kerran Sakkolan asemalla. Tässä komppaniassa oli toisen luokan vanhoja miehiä ja nuoria poikia.

Heinäajan alkaessa halusimme päästä kotipelloillemme heinäkorjuuseen. Anoimme ja saimme luvan palata kotikylään. Asetet olivat mukana. Vanhempia miehiä ja naisia sekä nuoria tyttöjä tuli mukaan sadonkorjuuseen. Heinäkorjuun ajan asuimme yhdessä ryhmässä Iso-Pahkalan talossa, mutta kun henkilömäärä lisääntyi, päätimme jakaa ryhmän kahtia. Hovilan portilta Noitermaahan päin kuului Onni Iso-Pahkalan ryhmälle ja Hovilan portilta peräkylään päin minun ryhmällemme.

Muistini mukaan Kiimajärvellä töihin osallistuivat Helli Renfors, Laura ja Esteri Happonen, Juho ja Tuulikki Kuronen, Matti ja Laura Kuronen, Irja Lampu, Onni, Arvi ja Aili Iso-Pahkala, Reino ja Rauha Pirttarinen, Toini Turunen, Väinö ja Aino Tauti, Väinö Pappinen, Heikki Herra, Maria Oranen, Tuomas ja Helmi Pihkoluoma, Erkki, Laura ja Matti Tanninen, Ida Karvonen, Kauko Riikonen ja Aino Tallus. Ensin ryhmät korjasivat viljaa ja sitten alkoi puinti. Armeijan autot veivät säkit sitä mukaa kuin saimme viljan puitua ja punnittua. Koneita ja hevosia löytyi sen verran kuin tarvittiinkin.”

Pentti Pulakka Noitermaasta: ”Sotilaspässissani on merkintä: ”Suorittanut sodanaikaista Is-palvelua ajalla 1.2.-22.3. 44 ja 16.6.-27.9.44 yht. 157 päivää. Meillä oli koulutusjakso

Käkisalmissa kevättalvella 1944. Siellä oli varsin sotilaallinen koulutus, sulkeisharjoituksia, aseenkäyttöä yms.

Kun sitten ”tilanne” kesällä 1944 alkoi, koottiin meidät kokoon. Suurimman osan ajasta olimme Pyhäjärven asemalla Alakylässä. Olimme vartiossa, ainakin kerran etsimme desanttia ketjussa kulkien. Pyssyt meillä oli niin kuin muillakin miehillä, (15-16-vuotiaita poikia).

Kesäkuun alkupäivinä meitä oli joukko kiertämässä hevosilla ja kärryillä Sakkolan kylä. Ajoimme evakkotavaraa radan varteen. Teimme työpalvelua.

Sadonkorjuu muodosti sinä kesänä kovan urakan. Kesän 1944 sato oli hyvä ja viljaa korjattiin niin kuin hädässä. Oli helppo arvata, että viljasta tulisi olemaan puutetta. Itäinen kantnashan oli kesällä 1944 kohdallisen rauhallista, hämmästyttävän rauhallista. Neuvostoliittolaiset hyökkäsivät Länsi-Kannaksella.

Mieleeni jäi muuan tilanne, kun eräs osasto tuli Vanhallemäelle (Pentin kotipaikka). Suunnittelivat ilmapuolustukselle paikkoja ja ihmettelivät, että vieläkö täällä on siviilejä.”

Aune Kähönen, o.s. Savolainen Jaamasta: ”Kun sotatila jatkui kannaksella ja viljojen korjuu aika lähenei, palasivat työkykyiset karjansaattajat Jaamaankin takaisin.

Jaamalaisista sadonkorjaajista muodostettiin ”kolhoosi”, jonka ruokailupaikka oli Yrjö Tomperin talo. Ryhmän isäntänä oli Juho Kaasalainen ja emäntinä Helena Tomperi ja Siiri Malinen. Ruoka-aineet saatiin valtiolta.

Pellolle lähtijöitä oli noin 15 henkeä. Taas saatiin tehdä työtä omalla pellolla, mutta koko ajan oli pelko mielessä odotettavissa olevasta lähdöstä. Viljaa ei ollut aikaa kuivatella, vaan se ajettiin suoraan puimakoneeseen. Virolaisen Antti oli koneenhoitajana ja samalla Sampo 45-koneella puitiin vielä monta vuotta Satakunnassa ennen leikkuupuumurin tuloa. Tuntui, ettei koskaan olisi nähnyt niin hyvin kasvanutta vehnää ja kauraa Jaaman aukeilla kuin syksyllä -44.”

Tobias Naskali Tols-terniemestä: ”Tolsterniemessä tehtiin viljankorjuutyöt syyskesällä -44 yhteistyönä. Jonkinlaisena päällysmiehenä oli Antti Kaasalainen, ja korjuutöissä olivat ainakin Matti Pulakka, Juho Mustonen, Tobias Naskali, Aleks Naskali, Jaakko Mustonen, Juho Rampa sekä Tuomas ja Matti Naskali. Ruokailu oli Matti Pulakan talossa.

Viljasäkkejä vietiin rauta-

teasemalle ja lastattiin siellä vaunuihin sikäli kuin vau-
nuja oli.”

Jaakko Viskari Porsaanmäeltä: ”Isäni Matti Viskari sai määräyksen Keuruulta palata Pyhäjärvelle. Hän joutui organisoimaan ja vastaamaan Tiutuan ja Musakanlahden puolella elonkorjuutöitä tuona syksynä.

Saimme sisareni Annin kanssa määräykset palata Porsaanmälle sadonkorjuutöihin, Anni työvelvollisena ja minä Is-joukkoihin kuuluvana.

Myllymäen asemalla lastattiin Pyhäjärvelle lähteviä hevosia ja työmiehiä, näiden joukossa Jaakko Viskari ja liinakoruuna Junno Muistan, miten riemuissani olin silloin. (Mainittakoon, että Jaakko oli jo tehnyt Junno-hevosensa kanssa monien muiden tapaan raskaan karjankuljetusmatkan Pyhäjärveltä Keski-Suomeen.) Lasti purettiin Pyhäjärven asemalla ja saavuimme aamuvarhaisella Junnon kanssa kotikylääni. Ilmoittauduin Kinnarin talossa Matti Pekanpoika Vesikolle, joka Porsaanmällä vastasi kaikista työvaiheista.

Työväki oli majoittunut kahteen paikkaan ja molemmissa oli muonitus. Minä asetuin taloksi Kinnarille, siellä oli myös sisareni Anni ja setäni Aleksanteri Viskari Oman kylän väkeä oli tuona kohtalon-

syksynä eloa korjaamassa seuraavasti : Matti Pp. Vesikko, Juho Laamanen, August Vesikko, Väinö Iso-Pahkala, Toivo ja Elisa Vanhatalo, Heikki Seppälä, Juho Hännikäinen, Arvi Vesala sekä Aleksanteri, Anni ja Jaakko Viskari.

Impi Kinnari oli pääemäntä, apunaan Henttonen-niminen nuori nainen. Myöhemmin tuli vielä emännän tehtäviin Impi Kinnarin sisar Hellä Koivusalo. Meillä oli sotilasmauuna-annokset ja muonatuotiin viikoksi kerrallaan.

Vanhatalon Toivo toi Porsaanmälle tullessaan hyvän lypsylehman. Lehmä antoi paljon maitoa ja maito oli erittäin tärkeä lisä tälle Kinnarilla olevalle työväelle. Laamaselle oli majoittunut pääasiassa Saapurusta olevaa väkeä. Kutsuimme näitä työryhmiä nimillä ”Kinnarin kolhoosi” ja ”Laamasen kolhoosi”.

Elonkorjuutöitä tehtiin ahkerasti ja tahti oli tiukkaa. Osa oli pelloilla, osa puintipaikalla ja kolmas ryhmä, hevosmiehet, ajoivat eloa puintipaikalle. Yksi tai kaksi hevosta ajoi jatkuvasti niittokoneella nurin viljaa, mikä heti nostettiin hangoilla kärryille ja ajettiin puintipaikalle. Olin Junnon kanssa ajamassa viljaa pelolta enkä katsonut työtäni raskaaksi. Ensin puimakone

oli Nestori Vanhatalon navetan raunioiden takana pellolla, jonne kasvoi viikkojen kuluessa mahtava olkikasa.

Kun siltä aukealta viljan korjuu ja puinti väheni, kone ja moottori siirrettiin Viskarin riihen taakse. Täällä työ jatkui samaan tahtiin ja olkivuori kasvoi. Viljasäkit ajettiin rautatievaunuihin osoitteena Keuruu.

Meillä oli joka ilta sauna kuumana Kinnarilla. Vesalan Arvi ja minä huolehdimme koko ajan saunanlämmityksestä. Kävin joka ilta uimassa saunan päälle, vaikka Kiimajärven vesi oli jo aika kylmää. Laamasella oli paljon nuoria ja he keksivät illoiksi monenmoista hupia.”

Kerttu Niukkanen, o.s. PulakkaNoitermaasta:

”Noitermaan ja Savimäen työryhmäläiset työskentelivät yhdessä. Ruokailupaikkana oli Porvalin talo. Työryhmään kuului noin 20 miestä ja naista, Paavo Pelkonen oli johtajana. Muistan nimeltä Fredrik Porvalin, Mikko Matikaisen, Pekka Pulakan, Mikko Purasen, Heikki Mp. Matikaisen, Jussi ja Hilka Matikaisen, Olga Lötjösen, Maria Purasen, Helmi Purasen, Anna-Kaisa Purasen, ja meitä sisaruksia oli Esteri, Laura ja minä.

(Huom. Toisissa yhteyksissä mainitaan myös nimet Tyyne Sipponen, joka oli Esteri Pulakan kanssa työryhmän emäntänä, sekä Matti Sipponen, Aarne Puranen, Helvi Felin, Tyyne Matikainen ja Is-pojista Pentti ja Heikki Pulakka sekä Arvo Varis.)

Me karjansaattajat liityimme joukkoon vasta loppukesällä. Silloin oli varmaan jo keskikylän pelloilta sato korjattu, sillä muistan, että olimme töissä Soprikkalassa.”

20.8.-44, Kertun päiväkirjasta: ”Elämä on ihmeitä täynnä. Taas saan olla kotona ja olen niin iloinen, etten tiedä, kuinka olla. Mutta sydän on tuskasta haljeta, kun katselee noita autioita taloja ja tekemättömiä heinäpeltoja. Mikseivät ihmiset saa olla kotonaan ja korjata satoa.”

30.8. -44: ”Olen ollut täällä kaksi viikkoa ja kovasti on töitä puurretty. Pyhäpäivät vain ovat vapaita.”

Lähtö edessä

4. päivä syyskuuta 1944 solmittiin aselepo Suomen ja Neuvostoliiton välillä ja välirauha tehtiin 19.9.-44. Tällöin tuli lopullinen lähtö kotiseudulta.

Esteri Lahtinen o.s. Pulakka, päiväkirjasta: 4.9.-44: ”Kummia kuuluu. Rauha pitäisi olla maassa, mutta käsittämätöntä tämä on. Toisaalta onnellista, mutta

”4. päivä syyskuuta 1944 solmittiin aselepo Suomen ja Neuvostoliiton välillä ja välirauha tehtiin 19.9.-44. Tällöin tuli lopullinen lähtö kotiseudulta.”

tiedämme, millä tämä rauha tai aselepo lunastetaan. Karjalan sydän itkee taas verta ja sen lapset ovat mieron tietä taivaltamassa. Kuitenkin vielä toivonkipinä kytee rinnassa: ei ole vielä muualla maailmassa rauha. Jospa jokin onnellinen sattuma pelastaisi meidät.”

6.9.-44: ”Tänään oli kamala kiire, kun kaikki muonapiti jakaa. Ehkä huomenna on jo lähtö edessä.

7.9.-44: ”Vielä yksi armon päivä. Miehet vievät koneita edestakaisin asemalle ja pellolle. Elämä on jännää ja kirjavaa.”

8.9.-44: ”Eilen illalla tuli tänne rajajääkärijoukkoa, kolme joukkuetta jokaiseen taloon.”

10.9.-44: ”Kaksi kapteenia kävi sanomassa, ettei vielä ole tietoa pois lähdöstä. Puimista jatketaan.”

Eeva Virkki, o.s. Inkinen Savimäeltä:

”Olin heinäkuussa palannut takaisin Pyhäjärvelle ja olin Pyhäkylässä kansanhuollossa töissä. Kansanhuolto, samoin kuin koko Kunnanesikunta oli turvallisuusyistä siirretty ensin Jalmari Pusan taloon ja sieltä edelleen Apteekkitalolle, jossa se oli aina pois lähtöön asti.

19. päivä syyskuuta 1944 tuli iltapäivällä kahden aikoihin puhelinsanoma Kunnanesikuntaan: ”Välirauha solmittu. Pitäjä tyhjennettävä asukkaista.” Viljankorjuu- ja puintityöt työvelvollisten voimin olivat käynnissä ympäri pitäjää. Heille piti saada tieto lähtömääräyksestä.

Suurin osa puhelimesta oli kerätty kylistä pois jo kesäkuussa. Niinpä Kunnanesikunnasta lähetettiin sananviejä ympäri pitäjää. Isäni (Yrjö Inkinen, joka oli Pyhäjärvellä kansanhuollon johtajana) sanoi minulle: ”Lähde Noitermaahan ja etsi käsiisi Paavo Pelkonen ja sano hänelle, että lopettavat puinnit ja vievät viljaa pysäkillä niin paljon kuin ehtivät. Viimeinen juna lähtee Noitermaasta huomenna.” Tämä oli minulle kaikkea muuta kuin mieluisen tehtävä, mutta matkaan oli lähdeittävä. Kun ylitin pyörälläni Pikonsillan, marssi tai oikeammin käveli vastaan ryhmä sotilaita, väsyneitä miehiä. Yksi heistä sanoi: ”Neiti, alkää menkö sinne päin, kun mekin jo tulemme sieltä pois.”

Kaupoille päästyäni seisauduin kuuntelemaan kuuluisiko mistään päin puimakoneen ääntä. Oli kuin olisi tullut aavekoupunkin. Kun runsaat kolme vuotta sitten olin tullut isäni kanssa tähän samaan paikkaan, kuului kaukainen sodan kumu, nyt ei mitään. Lähdin tietä pitkin Savimäen suuntaan ja sieltä kuulin puinnin ääniä. Tapanaisen riihellä Paavo Pelkonen syyti viljaa puimakoneen kitaan entiseen tuttuun tapaan. Menin hänen vierelleen. Hän hyppäsi alas puikilta, hiljensi moottoria ja kysyi: ”Mitä sie sanoit?” Toistin viestini: ”Välirauha on solmittu. Lopettakaa puiminen. Huomenna lähtee viimeinen juna Noitermaasta.” Paavo meni ja pysäytti moottorin. Hän ei sanonut mitään, mutta hänen katseeseensa tuli tuo sanoinkuvaamaton ilme, jonka näin Esikunnassa miesten kasvoilla, samoin kuin vastaan tulneiden sotilaiden kasvoilla. Ei siinä ollut kiukkua eikä vihaa. Sen ajan runonsäkein kuvattuina kasvot olivat ”...murheesta mykkinä, vailla kyyneleitä...”

Nousin pyörälleni ja lähdin Savimäelle jäähyväisille. Siinä oli rakas kotikyläni, jossa olin syntynyt, viettänyt lapsuuteni ja varttunut nuoreksi. Joka talo, tienmutka, puu ja pensas oli tuttu. Ei missään tämänveroista kylää. Kotonani kuljin läpi tyhjät huoneet, ja tuntui kuin jokin näkymäntön olisi jo häätännyt lähtemään pois. Ulkorakennuksiin en enää mennyt, vaan lähdin paluumatkalle.

Pelkosenmällä pysähdin vielä katsomaan lapsuudenkotiani, katsomaan niin, että muistan sen loppuikani. Vielä silmäys Kiimajärvelle päin. Tapanaisen riihellä oli puintiväki jo lähtenyt.

Pyöräilin kirkolle. Edessäni oli vähäisten omien tavaroitteni ja kansanhuollon asiakirjojen pakkaus. Lopullinen lähtö oli 20. päivä syyskuuta Pyhäjärven asemalta puolenpäivän aikaan. Isäni lähti 21. päivä Kunnanesikunnan miesten kanssa kuorma-autolla pois Pyhäjärveltä.”

Jaakko Viskari: ”Rauha tehtiin 19.9. Meille Porsaanmällä oleville tieto tuli vasta iltamyöhällä. Se oli kuin kirveenisku niskaan.

Porsaanmäki oli jätettävä 20.9. kello 5.00 mennessä. Vanhatalon Toivo tappoi välittömästi hyvän lypsylehmänsä. Hänen apunaan keurunteuksessa oli Heikki Seppälä. Sinä yönä ei nu-

kuttu. Oli monta kiireistä tehtävää, jotka oli hoidettava yön aikana. Emännät laittoivat uuniin tulen ja lämmittivät sen hyvin kuumaksi. Lehmän lihaa kypsyi uunissa niin paljon kuin sinne mahtui.

Emännät jakoivat jäljellä olevat muonavarat tasapuolisesti jokaiselle matkavävääksi. En häpeä kertoa, että kyyneleet vierivät poskelleni, kun kävin hyvästelemässä kotini. (Kotimme oli palanut, mutta isämme oli kunnostanut saunarakennuksen asuttavaan kuntoon.) Olin aikeissa tuikata kotini tuleen, mutta en uskaltanut.

Valjastin tuona kohtalon yönä vielä hevoson ja kävin ottamassa kaksi säkkiä ruista ja neljä säkkiä kauroja. Enempää en ottanut, sillä tiesin, että matka tulisi olemaan pitkä ja kaikki liika olisi pahasta. Ajoin hevoson takaisin Kinnarin pihaan ja varustelin itseni matkakuntoon. Yön aikana Ismiehet kävivät kuorma-autolla evakuoimassa riiheltä puidun viljan ja koneet. En tiedä, mihin ne kuljetettiin.

Aamuvarhaisella 20.9. noin klo 5.00 jätimme Porsaanmäen kylän. Pitkä talval alkoi taas. Porsaanmäeltä lähteneessä hevoskolonnassa oli muistaakseni kahdeksan hevosta. Kolonnaväki oli kotikylän jättäessään hyvin vakava, useat näytivät nyyhkyttävän.

Matti Vesikko oli edelleen johtajamme. Häntä oli toteltava käskyn mukaan myös matkan aikana aina uudelle rajalle asti. Tämän jälkeen oli jokaisella oikeus jakkaa matkaa harkintansa mukaan.”

Aune Kähönen: ”Sadonkorjuutyöt jäivät Jaamassakin kesken. Syyskuun taivas oli tähdessä, kun miehet myrskylyhdyin valossa hakivat koneet pois Savolaisen Reponotkosta. Oli tullut rauha ja käsky lähteä pois. Aamulla aikaisin, sumun peittäessä järven, lähdettiin. Hevosmiehet ottivat meitä tyttöjä kyytiinsä, muutamat ajoivat pyörillä.”

Heikki Herra: ”Rauhan tultua lähti hevosporukoita vaeltamaan kohti Kanta-Suomea. Minä jouduin Isryhmäni kanssa liittymään Is-komppaniaan ja hevosja pyöräkyttä käyttäen tulimme Immolan kasarmille, jossa lastasimme hevoset ja kärkyt juniin päämääränä Keuruu.”

Pentti Pulakka: ”Is-pojista muistan Variksen Arvon hyvin selvästi. Se johdatti meitä, että kun välirauha oli solmittu ja vetäytymisaikataulu vahvistettu, tuumasiimme Arvon kanssa pistäytyä vielä kotona. Kävelimme rataa pitkin Noitermaahan. Muu porukka valmistautui Alakylästä samaan aikaan lähtemään

Suomeen päin, tiesimme, että he menevät Puumaan.

Menimme Arvon kanssa kumpikin kotimme ja sovimme, että tapaamme Vesikonmäellä Hatakan kohdalla. Kävin hyvästelemässä kodin. Ihailin sitä, että isä oli laittanut paikat siistiin kuntoon. Seinäkelon kohdalla seinäpahvissa oli vaalea paikka. Kirjoitin siihen: ”Läksin kotoa (päivämäärä, luultavasti se oli 20.9.1944 ja kellonaika) Toiselle riville kirjoitin: ”Palasin takaisin”, mutta aikamäärän jätin avoimeksi.

Kun menin tiehaaraan, tuli siellä Variksen Arvo – tai häntä tuotiin. Viimeinen suomalainen sotilasjoukko oli polkupyörällä ajamassa tietä pitkin. Osaston päällikkö ei pitänyt yhtään seikkailustamme, mutta ei hän pahemmin äkäillytkään.

Minäkin sain kyytiä pyörärunnolla. Alakylästä oli porukkamme lähtenyt. Pääsimme yhden kuorma-auton lavalle. Sen kyydissä tulimme halki Kannaksen. Matka pysyy mielessä. Tie oli täynnä evakkoliikennettä.”

Esteri Lahtinen, päiväkirjasta 19.9.-44:

”Huhut muuttuivat todeksi, sillä iltapäivällä tuli tieto, että rauha on tullut. Ankarat ovat rauhanehdot. Isä-Paavo tuli ruoka-aikana Pyhäkylästä kasvat omdon valkoisina ja tuskasta vääristyneinä. Meille hän rauhallisesti sanoi: ”Syökää vahvasti viimeisen kerran Noitermaassa. Aamulla kello neljältä kolonna liikkeelle.”

Meille tuli kiire pakkaamaan. Lämmitimme vielä uunin ja palvasimme eväsluhaa. Koko yön pakkasimme ja selvittelimme asioita. Välillä juoksin vielä kotiin.”

20.9. -44: ”Aamuyö on kylmä ja sumuinen. Juoksin kotiin vielä viimeisen kerran. Onko sittenkin totta, että tämän verilunnailla saadun kodin joudumme jättämään. (Pulakan orvoiksi jääneillä sisaruksilla oli asevelitalo, jonka he saivat sodassa palaneen kotinsa paikalle, sillä heidän vanhin veljensä oli kaatunut kesällä – 41). Silmäys ympäri huoneita, hartaasti painoin kodin oven kiinni ja kodin kuvan sieluuni.

Pihalla tahtoivat kyyneleet tulla silmiini, mutta nielin ne alas. Kiitos, koti, lämmöstäsi. Vielä viimeiset työt ”kolhoosissa”. Neljältä alkoi kolonna hitaasti liikehtii pitkin tietä. Sakea usva peitti kotikylän kasvat.”

Kerronnat koonnut
ANNA-LIISA
HEIKKILÄ

Lähteenä
Noitermaan seudun
historiikki, Vaellusvuodet

Pusan muistoja Pyhäjärveltä

Aloitin nämä muistelmat vuodesta 1937, josta lähtien ne perustuvat omaan kokemukseen.

Sitä ennen Pusan porukka muutti Haapaniemestä Salitsanrannalle 1893. Sieltä muutti isoisä **Heikki** vaimonsa kanssa. Isoäiti kuoli paljon ennen isoisää. Heidän lapsensa: **Aapro** -76, **Matti** -78 ja **Heikki** -88 syntyivät Haapaniemessä.

Aapro meni naimisiin **Varpu Jäppisen** kanssa. Olen kuullut, että Aaprolla oli ollut puhemies kosintamatkalla Saapurassa. Heille syntyi kolme lasta: **Anna** -02, **Ilmari** -17 ja **Tauno** -25.

Matilla oli seuraavat lapset: **Viljam** -02, **Ida** -04, **Eino** -07, **Aino** -09, **Armas** -15 ja **Sulo** -19. Tämän lisäksi heiltä kuoli muistaakseni kolme lasta pieninä. Heidän äitinsä, **Helena** o.s. **Musakka** oli syntynyt 1878. Kylää en muista.

Heikki meni naimisiin naapurin tytön, **Anni Äijön** kanssa niinkin myöhään kuin 1926. Tämä johdatti siitä, että isä oli niin ankara määräämään, etteivät uskaltaneet avioitua ennen kuin ukko kuoli 1926. Heille syntyi kaksi poikaa, **Aulis** -31 ja **Raimo** -34.

Nämä Pusan veljekset, Aapro, Matti ja Heikki olivat siitä erikoisia, että he asuivat yhdessä, vaikka menivät vuorolleen naimisiin ja lapsia syntyi. Kukaan ei lähtenyt pois talosta, joten se oli varmaan hyvä paikka asua. Järvinen oli ihan lähellä, josta kalastivat.

Matin vaimo Helena oli talon emäntänä, en tiedä mistä asti, mutta ennen sotia Varpusta tuli emäntä. Se oli varmaankin kokopäiväinen homma, koska väkeä oli yli kymmenen henkilöä.

Matista tuli talon isäntä isänsä jälkeen. Hän kuului Säästöpankin isännistöön ja hän kävi usein kirkolla kokouksissa polkupyörällä. Sitä en muistanut aikanaan kysyä, että millä perusteella hänestä tuli asioiden hoitaja pitkäksi aikaa, aina vuoteen 1948 saakka. Pusan veljekset eivät olleet kovin aktiivisia politiikassa. En muista, että he olisivat käyneet sellaisissa kokouksissa. Eino oli Salitsanrannan koulun laajennuksen aikana siinä valvontamiehenä.

Kolmekymmentäluvulta muistan, kuinka jouluna oli sakkia koolla ja kuusi oli keskellä lattiaa, että pääsi ympäri pyörimään. Tonttuja näki illalla jouluviikolla ikkunasta ja oven raosta. Minusta se oli ihmeellistä, kun äiti oli aina lemmiä syötämässä, kun pukki kävi. Elämä oli silloin aika vaaka, ei ollut suuria tapahtumia.

Aapro kuului nuottaporukkaan ja he vetivät nuottaa Pyhäjärvellä. Muistan kun hän tuli talvella jälttä

Pusan perhe 1920-luvun alussa. Takarivissä vas.alkaen henkilöt: Heikki Pusa, Anni Pusa (os. Äijö), Aino Patrakka, Eino Pusa. Keskirivissä vas. alkaen henkilöt: Matti Pusa, Helena Pusa, Varpu Pusa, sylissä Tauno Pusa, Aapro Pusa. Eturivissä vas. alkaen henkilöt: Armas Pusa, Sulo Pusa ja Ilmari Pusa.

pois illalla, niin hän otti kuumaa teetä ja leikkasi sipulirenkaita siihen sekaan ja joi.

Matti oli taas Laatokalla muikunpyynnissä Musakan ja Pokkisen porukassa myöhäissyöksyllä. He ajoivat hevosella ja reellä pitkin kylää myymässä muikkuja.

Heikki harrasti metsätöitä, ja hän oli Pitkäsen Pekan kanssa ratapölkkyjä tekemässä talvisin. Pusan veljekset ajoivat niitä sitten asemalle. Veljillä oli kuulemma nimikkohevoset, joita myös hoitivat erikoisesti. Eino kertoi sellaisen tapauksen, että kun Aapron hevonen tuli liian vanhaksi, niin hän vei sen kesällä hakamaalle ja laittoi aitaan kiinni ja kirveen hamaralla tappoi sen. Se oli Aaproille kuulemma järkyttävä tapaus.

Matin lapsista Viljam meni naimisiin jo kaksikymmenluvun puolella ja Aira syntyi -29. Idasta en tiedä, milloin hän meni vihille, Aino ja Eino avioituivat kolmekymmenluvulla, tarkkaa aikaa en tiedä. Armas vihittiin vuonna -39 Matikaisen Saimin kanssa. Sulo vihittiin -48 Huittisten pappilassa Saimi Tarkkaisen kanssa. Olin ainoa häävieras siinä toimituksessa. Aapron lapsista Anna meni Javanaisen Juhon kanssa ja Reino syntyi -25. Tässä on hauska sattuma, kun Annan äiti sai Taunon samana vuonna, kun tytär sai Reinon. Ilmari meni naimisiin -43 muistaakseni talvella. Irma syntyi -45. Tauno avioitui muistaakseni -48 Mailiksen kanssa, tämä morsian löytyi Huittisten kunnantöimistöstä.

Elämä kulki eteenpäin kolmekymmenluvulla nopeasti. Muistan tuota työn

jakoa, meillä Aapro, kuten toisetkin veljet, olivat kovia työntekijöitä, silloin ei viinän kanssa läträtty. Aapro lähti jo viideltä heinää kaatamaan viikatteella, kun oli vielä kastetta maassa, ja tuli sitten ensimmäisen kerran syömään kahdeksalta.

Kun oli tuulista puhe, hän käytti sellaista sanaa kun murkinatuuli. Se nimitys jäi minun mieleen, enkä ole varma tarkoittiko se itätuulta. Hänelle kuului myös halkojen pilkkominen kotona. Heikin hommiin taasen kuului kaikki ojankaivuut. Viljankorjuu kuului koko porukalle. Pui-makone ja moottori hankittiin 30-luvun puolivälissä. Muistan, että Armas olisi ollut konemestarina puidessa.

Vuosi -37 oli aika käänteentekevä vuosi. Silloin ukonilma raivosi meidän päällä ja salama iski Heikkiä päähän navettatyömaalla. Ruokatunnin jälkeen miehet menivät töihin navettaan tekemään muuraustöitä. Ikkunat olivat pois, joten salama iski ikkunasta sisään ja meni ilmanvaihtajaa pitkin ylös, siinä välissä olivat Heikki ja Aapro sekoittamassa laastia, joten salama iski heihin. Aapro toipui siitä, mutta Heikki kuoli heti. Kyllä se lisäsi paineita työntekoon, kun yksi veli poistui. Heikin arku haettiin Käkisalimesta ja tuotiin linja-autossa. Heikki kun oli Sulon kummi, niin hän sai ajaa vainajan kirkolle. Muistan, että kärkyt oli koristeltu kulumista kuusen- taimilla.

Minä aloitin paimenessa käynnit Taunon kanssa tämän jälkeen. Aamulla lähdettiin ja illalla tultiin lypsylle takaisin niityltä. Äiti sairastui samaan syssyyn ja

häneltä leikattiin toinen munuainen pois. Se oli silloin iso juttu.

Tämän tapahtuman jälkeen ei ole suurempia muistikuvia, kuin että nuoret miehet kävivät riiuulla ja olivat aamuisella kovin väsyneitä. Matti usein kovisteli heitä ylös.

Armaksen häät olivat seuraava tapahtuma vuonna -39. Saimi oli lähtöisin jostain Matiskalan suunnalta, omaasukuaan Matikainen. Häät olivat kesällä kotona, sitä en muista tanssittinko riihessä vai ei.

Siihen aikaan oli autoja harvassa, mutta muistan kun meillä kävi kaksikin sen ajan taksia. Muistan vielä kuskien nimetkin, Onni Hulmala ja Laakaston Kosti, ja se bensan haju, se oli kuin hajuveden tuoksu.

Tähän lopuivat ne onnelliset vuodet. Sota alkoi syksyllä, silloin oli jo kylmää ja lunta. Eläimet ajettiin Puputinhakaan koulun luo. Matti ja Aapro lähtivät hevosilla ja rekipelillä, jostain tavaraa mukanaan. En muista, millä asemalla kävivät junaan. Naiset ja me lapset menimme muistaakseni Pyhäjärven asemalle ja sieltä härkävaunuun. Pois päästiin Sääskiniemen pysäkillä. Siellä oli vastassa Palomäen isäntä, jonne pääsimme taloksi. Matti ja Aapro olivat jo siellä sekä Lahja Savolainen poikansa Eskon kanssa.

Siellä olimme vajaan vuoden, kunnes muutimme Hämeenkyröön Pakkasten kartanon mökkiin, en tiedä miksi. Meillä oli vielä yksi hevonenkin, tosin Einon mukana Espoossa. Siellä olimme syksyyn -41 saakka.

Jatkuu...

AULIS PUSA

Pyhäjärven kylissä, Laatokan ulapalla

Pulakan ja Pärssisten sukuseuran yhteismatka tehtiin alokuun alussa. Aivan ensimmäiseksi Pyhäjärvelle päästyämme kävimme kirkkomaalla sekä Eskon ja Anteron johdolla jättämässä kukat pyhäjärveläisten sankarihaudalle.

Sen jälkeen matkaan mahtuikin monenlaista tapahtumaa ja käyntiä: vanhojen kotipaikkojen ja kotikylien lisäksi ehdimme käydä niin Konevitsassa, Vuohensalon upealla uimarannalla kuin Käkisalmissa. Paluumatkalla pyörähdimme Viipurisakin.

Itse pääsin viimein lauantaina käymään siskoni **Annamarin** ja serkkumme **Petterin** kanssa Tiitulla isoisäni **Juhon** ja isäni **Laurin** kotitalossa, jonne nämä eivät itse koskaan evakkoon lähdön jälkeen enää päässeet. Pihalla tapasimme talon nykyistä väkeä eli **Aleksanderin**, joka päästi meidät myös sisään katselemaan paikkoja. Musakan Antin tulkatessa selvisi, että talo on ollut saman venäläisperheen asuinpaikkana koko sodanjälkeisen ajan, ja on nyt perheen isän kuoltua muutama vuosi sitten jäänyt perheen lasten kesäpaikaksi.

Aleksander kertoi, että he olivat löytäneet talon vintiltä vanhan suomenkielisen kirjeen. Kirje oli Pietarissa, mutta sain siitä myöhemmin kopion sähköpostilla: sen verran huonokuntoisesta kirjeestä sai selvää, että se oli ilmeisesti isän toiseksi vanhimmalta veljeltä **Yrjöltä** vanhimmalle veljelle **Toivolle**. Löytö oli kuitenkin hieno, samoin se, että nykyinen talonväki oli aikoinaan ottanut kirjeen talteen ja säilyttänyt sen.

Bussimatka jatkui Noitermaahan, jonne osa seurueesta oli jäänyt jo menomatkalla. Noitermaan kansakoulun nykyinen omistaja **Ljuba** tuli avaamaan portin ja kutsui meidät pihalle ja myös sisään koululle eli nykyiseen kotiinsa. Ljuba oli laittanut puutarhan hehkeään kuntoon. Putuksen Hannu kiehautti kassukeittimellä kahvit, ja Musakan Antti tulkkasi meille Ljuban puheita kahvipaussin aikana.

Ljuban vanhemmat olivat aikoinaan tulleet Arkangelista Pyhäjärvelle, mutta hän itse oli lähtenyt sieltä Kazakstaniin ja mennyt naimisiin. Mieheensä kanssa hän kuitenkin palasi takaisin ja muutti Noitermaan koululle asumaan. Saimme kuulla, että lapsia ja lapsenlapsiakin Ljuballa jo on, mutta mies on jo kuollut vuosia sitten.

Sunnuntaina lähdimme Sortanlahden satamasta Konevitsaan. Jo pelkkä laivamatka oli mahtava elämys täysin tyynellä Laatokalla. Oppaaksi lähtenyt Musakan Antti kertoi luostarista asiantuntevasti ja an-

toi paljon mielenkiintoista taustatietoa.

Konevitsassa käynnin jälkeen matka jatkui Sortanlahdesta nimismiehen kiharoiden täryyttämää hiekkatietä pitkin kohti Käkisalmea. Vuohensalon uimarannalla metsä oli täynnä pietarilaisten turistien autoja, ja heitä oli rannalla kuulemma enemmän kuin koskaan. Ilmajuurinen mänty oli paikallaan Vuohensalon uimarannalla niin kuin jo vuosikymmeniä sitten, ja Laatokan uimaseura sai seurueestamme peräti kahdeksan uutta jäsentä.

Vuohensalon jälkeen jatkoimme Käkisalmeen, jossa linnan yhteydessä toimivan museon johtaja **Maria Likhaja** ja museon amanuenssi **Valentina Kolenkova** ottivat ryhmämme avosylin vastaan ja esittelivät uudistettua museota yleisinä. Museossa oli lauantaina ollut arvovieraita kaupungissa pidettyjen isojen juhlallisuuksien vuoksi, mutta olimme heidän jälkeensä ensimmäiset vieraat, vaikka museo ei virallisesti ollut vielä edes auki. Kaikki näyttelyvitriinit eivät olleet valmiina, mutta suorastaan kumouksellista on, että nyt museossa kerrotaan ensimmäistä kertaa myös kaupungin suomalaisesta historiasta.

Maanantai oli matkapäivä kohti kotia. Viipurissa vielä pyörähdimme pienen kiertoajelun ja mattimyöhäisillä oli mahdollisuus tulla oston.

KYÖSTI PÄRSSINEN

Lisää kuvia Pärssisten sukuseuran nettisivuilla

Pulakkojen ja Pärssisten sukuseurojen matka tarjosi monenlaisia elämyksiä.

Muistatko, tiedätkö, auttaisitko antamaan sukutietoa lisää

Isäni suku on Pyhäjärveltä kotoisin. Isästäni, isäni isästäni ja isänäidistäni tiedän erittäin vähän. Virallisissa rekistereissä on toki perustietoa saatavilla, mutta minä olisin kiinnostunut tietämään millaisia he olivat ihmisinä ja mikä on ollut heidän tarinansa.

Isän äiti: Helena Antintytär Koiranen s. 02.01.1878 syntyyään Kuoppa, entinen Stopp

- Syntynyt Lapanaisen kylässä; Metsäpirtissä
- Evakossa talvisodan jälkeen paikassa Alavus Lampimäki

Isän isä: (Helenan 2. puoliso):

Johannes Koiranen s. 01.03.1892 Haparaisen kylä, Sakkola - k. 02.10.1970 Helsinki

Isä: Helenan ja Johanneksen poika:

Rikhard Koiranen s. 20.03.1921 Pyhäjärvi VPL - 27.11.1975 Helsinki.

- Kansakoulu Vernitsassa
- Vapaaehtoisena talvisodassa Laatokan meripuolustuksessa, Kannaksen loholla (tarkempi tieto puuttuu)
- Varusmiespalvelu JR1/II/2.KKK, haavoittui Lempaalassa 12.1.1942.
- Nimenmuutos Koirasesta Kauremaaksi 1943, avioliitto Aili Maria Janhusen kanssa 27.6.1943.
- Häätmatka Rikhardin kotiin Metsäkylään 1943.

Helenan ensimmäinen aviomies oli Juho Kustaa Eerikpoika Stopp s. 26.06.1872 - k. 04.04.1918 ja lapsia eli Rikhardin sisarpuolia ensimmäisestä avioliitosta olivat mm.: Impi (Miettinen) s. 21.06.1897 ja Maria (Koiranen) s. 18.12.1898 ja Ilma Stopp s. 12.07.1915 ja Alpo Stopp s. 10.07.1917.

Olin kiitollinen kaikesta uudesta tiedosta, jonka mahdollisesti saan. Pienetkin muistot ja muistikuvat olisivat tärkeitä yksityiskohtia, samoin valokuvat.

Minuun saa yhteyden:
Lemuntie 311, 20760 Piispanristi
kauremaa@mail.com
puh. 0442177177

Terveisin

OLLI KAUREMAA

Aili Kauremaa häätmatkalla 1943.

Rikhard Kauremaa Helsingissä 15.3.1943

Poltettu talo (teksti albumissa: xxxxx hävitti, mutta ei ihan kaikkea), oletettavasti Rikhardin koti.

Räisälä 1942 (kuvan henkilöiden nimiä ei ole mainittu albumissa).

Kolmen kylän jakokunta kokoontui taas

Kalamajan, Montruan ja Pöyhön jakokunta oli saanut kutsun kokouksen ja kyläjuhlan viettoon **Matti Pohjola**isen tyttäreltä. Lauantaina 2. elokuuta 2014 siis kokoonnuttiin Matti ja Anna Pohjolaisten rakennuttamaan taloon Kokemäen rannalle Keikyään. **Liisa ja Pertti Rantanen** sekä **Leena ja Rainer Göbel** perheineen asuvat nykyään taloa, ja he olivat järjestäneet avaralle pihalle juhlapaikan puiden katveeseen.

Emäntien toivotettua vieraat tervetulleeksi syötiin maittava keittolounas, jonka jälkeen **Pirkko Suutari** lauloi kaksi laulua säestäen itseään kitaralla. Jakokunnan isäntä **Pertti Pohjola**inen toivotti vieraat tervetulleiksi ja avasi vuosikokouksen. **Matti Ahvonen** valittiin kokouksen puheenjohtajaksi ja **Pirjo Kiiala** sihteeriksi. Jakokunnan tilien tultua hyväksytyiksi oli edessä isäntien valinta. Varsinainen isäntä Pertti Pohjola ja varaisäntä **Yrjö Kaasalainen** valittiin uudelleen.

Seuraavan kokouksen pito-paikasta keskusteltiin. **Heikki Salli** ehdotti, että se pidettäisiin entisillä asuinpaikoilla Pyhäjärvellä, mutta

arveltiin, ettei lähtijöitä olisi enää tarpeeksi. Siksi katsottiin, että on parasta järjestää seuraava kokoontuminen Suomessa. **Esko Pohjola**inen ehdotti, että isännät ja juhlatuomikunta neuvottelisivat seuraavasta kokoontumispaikasta. Juhlatuomikuntaan tulivat Pertti Pohjola, Yrjö Kaasalainen, Liisa ja Pertti Rantanen sekä **Sirkka-Liisa Pohjola**inen.

Yrjö Kaasalainen ilmoitti, että jakokunnan kirjaa Tarinakivillä sekä DVD-tallennetta on vielä saatavilla. Hän myös ehdotti, että jakokunta osallistuisi Evakkoaiti -muistomerkkihankkeeseen lahjoittamalla 300 euroa keräykseen, mikä hyväksyttiin.

Esko Pohjolainen kertoi **Tuomas Seppäsen** saavuttaneen toisen sijan moukarinheitossa SM-kisoissa. Hän ehdotti, että seurataan edelleen nuoren urheilijan menestystä mahdollista muistamista varten.

Kokouksen päätyttyä siirryttiin kyläjuhlan ohjelman pariin. Pertti Rantanen oli juontajana. Liisa Rantanen kertoi 70 vuoden takaisista tapahtumista ja omasta suhteestaan karjalaisuuteen ja siirtolaisuuteen. Karjalaisten laulun jälkeen Esko Pohjo-

lainen muisteli kotikylästä lähtöä, joka tapahtui kolmena aaltona. Ensimmäiset naiset, lapset ja vanhukset, sitten karja ja hevostuorjat ajajineen. Viimeksi lähtivät syksyllä satoa korjaamassa olleet, jotka toivat mukanaan heinää ja viljaa.

Kesäkuun 1944 varhaisaamun lähtöä Montruan tienhaaraa muisteltiin useat mukana olleet ja kertoivat evakkomatkan tapahtumista. Kuorma-autoilla kyläläiset kuljetettiin rautatien varteen ohi Elisenvaaran. Juna vei sitten Keuruulle, jossa hajaannuttiin eri kyliin. Esko Pohjola luki katkelman Tarinakivillä -kirjasta. Siinä **Jorma Pärssinen** muisteli kotitalalta lähtöä.

Matti Pärssinen luki kirjoittamansa muistelmaan Enkkuan koulun rakentamisesta 1890-luvulla. Hänen isänsä oli ollut tämän koulun oppilas. Karjalan kunnilla -yhteislaulun jälkeen **Paavo Jalo** kertoi Pikonmyllyn mylläreistä: isästänsä, isänsä ja sedistänsä, joista hän on tehnyt kuvitetun historiikin. Hän lahjoitti teoksen jakokunnalle.

Toinen emännistä, Leena Göbel perheineen asuu

Jakokunnan väkeä koolla. Alakuvissa muisteluksiaan kertoo Leena Göbel ja Pentti Rantanen juontaa. Kuvat: Yrjö S. Kaasalainen.

Paimenpojan muistelmia 1943-1944: Kotona

Paimenpoika jatkaa muistelujaan, tämä kerronta ajoittuu maaliskuusta 1943 juhannukseen 1944.

Pelättiin desantteja. Lentokoneet pudottivat niitä usein öisin. Koko ajan kuului sodan ääniä. Rautatie kiskot kiharalla Noitermaasta Sakkolaan päin. Vangit niitä korjasivat myöhemmin. Sotavangit tekivät monenlaista koria ja kulhoa radanvarsien pajuista. Leivällä niitä sitten vaihettiin.

Ensimmäisenä keväänä oli kova puute kaikesta, kovin puute oli ruoasta. Meillä olivat venäläiset istuttaneet perunaa edellis keväänä ja ihme sieltä löytyi syömäkepoista perunaa! Olivat säilyneet yli talven.

Tuli kylvön aika. Ei ollut siemeniä, ei koneita millä tehdä. Isä hankmosi ensin pellon, sitten kylvi käsin, minä kävelin sitkainta. Uusi hankmoominen, että siemenet peittyi. Nyt pitää viel vieruta, sellaisella pyörivällä puutukilla tasata ja tiivistää. Ohraa tuli kylvettyä, saisi edes ohraryynejä.

Isä teki polttopuita pinoamalla ja sanoi tule sie vaik pinnuomaa puita. Minä menin auttamaan issää. Vähän korkea pino kaatui. Minä harmittelin ja tuskailin että miten kävi. Isä sanoi eihä se mittää haita, tee pino uuvestaa!

Laulajaisen Äijä kävi sahaa viilaamassa ja kirvestä tahkoomassa, kun sattui kulkemaan meillä päin. Äijä opetti haravanpiikinteon?

Lapsen apu

Kerran Laulajaisen äijä sanoi kun otti viilan käteensä: otaha tulitikkua tuli, tule sen kans tähä, mie ko täst työnnän viial, laita sie se tikku siuhe alle mist tulluo sitä jauhuo. Katsosha nyt mite se säkenöip.

Kiersin tahkoa ja äijä terotti kirvestä. Illalla isä kyseli: mites teil on mänt? Äijä sanoi kyl Mikko kiers oikei varmast tahkua!

Ruuvikon niitossa olin apuna. Uutettiin kupoja matalammalle, että isä sai kiinni ja nosti maalle kuivumaan. Naiset etupäässä niitti, kainaloita myöten järeissä (Hietaranta).

Hakametsälaitumien aitojen korjauksessa veettiin riukuja, rehnuttiin mukana. Tiituan niittyheinän teko on jäänyt mieleen: niitty oli märkää ja mättäistä. Tukkuuminen tehtiin reellä tai kantamalla sapilailla. Aurinko kuivatti, ja jos tuli sade, kiireesti heinät kerättiin saatoille (kasoille). Levälleen monta kertaa! Saatoilta siirrettiin latoon. Oli pitkä reki, siinä heinä häkki, muutama saatto häkkiin ja latoon. Kauenpana niitty oli niin pehmeää, että täytyi heinät tukuta kantamalla, lapset auttoivat jälkiä haravoimalla.

Heinäkuussa lähdettiin Tiituan niitylle heiniä tuk-

kuamaan, isä, Hilja, minä, Martta ja Anna-Liisa (naapurin naisia). Eväs kassit ja juomia janoon. Viisi henkeä kovapyöräkärreille ja matkaan. Niityllä oli heiniä kuivatettu jo muutama päivä, korjuureki valmiina. Tukkuuminen kävi hyvin.

Illalla kotimatalla, naiset istuivat rinnakkain takana, väsyneinä ja nälissään. Vähitellen naisille tuli erimielisyyttä jostain asiasta. Hiekapään jälkeen oli täysi riita. Riita yltyi tappeluksi. Ensimmäisessä kyynerpäällä ja käsin, eihän se riittänyt. Isä koitti samaan aikaan sanoa: no alkäähän nyt siin! Piti etsiä kättä pitenpää, Martta tempaisi käteensä 4 litran juomakannun ja alkoi hutkia Anna-Liisaa. Isä käski hevosen hyvään juoksuun, että ei enää tappelu jatkuisi, Naisilla oli täysi työ, että pysyivät kärryillä. Tarvittiin molemmat kädet kiinni pitämiseen. Illalla syömisen jälkeen, kun naiset olivat läheneet koteihinsa, isä selitti, sen tähän mie laitoin hevosen juoksemaan, jot sain tappelun loppumaa, ja harmitteli, samalla ko rikkoi hyvän maitoläkin. Hintterin maitokannu oli ihan rypyinen ja saumat aukit!

Poikien seikkailuja

Pojilla oli kiire tutkia sodan jälkiä, oli jännää 8-vuotiaan silmin! Etenkin Sakkolan kankaan ja Kattilapangan Korsut. Konekivääri pesäkkeet, juoksuhaudat, tankkiesteet ym: rakenteet. Pojat löysi monenlaista! Kivääri, käsikranaatti, panssaritorjuntapullo, sotilaspistooli, melkein täysiä KK-vöitä, kaasunaamareita, patruunoita ja kaikenlaista.

Syksypuolella, kun heinäniiton jälki oli kasvanut äpärikkö, käytiin joka päivä lehtiä paimentamassa. Setäläiset laskivat aina omat lehmät mukaan ja olivat illalla vastassa. Lehmät olivat päivät sekaisin, silti jokainen osasi omaan tarhaan illalla! Kotitarhaan lypsylle, kotona tarhassa jouitui hosumaan lehmistä karpäisiä, oli paljon punkkeja myös paimenpojissa.

Aamu lypsyn jälkeen uusi reissu. Paimenet oli herätetty, piti ajaa lehmät hakaan (metsälaitumelle). Vanhemmat vakoitteli, muistakaa laittaa portti kii, ko lehmät on haan puolel.

Sitten lypsytarhan portti auki ja koivikkohakaan. Setäläisten lehmät jo odotti kijasilla, mentiin oh (savikulpan). Vanhatalon tiehaaran, oh Laamasten, oh Viskari Matin ja Aleksin oh Reko Tommon ja Vesterstrandin. Sitten haan portti kiinni, lehmät lähtivät hakemaan syötävää!

Illalla useimmiten lehmät varttui hakijoita. Joskus ei kuulunut eikä näkynyt, niin äiti oli opettanut kun huutaa: tän-se lehmä tänse tänse, muutan kerran, niin rupesi kellon kalkatus

kuulumaan ja lauma tuli juoksujalkaa. Vähän ennen kotia täytyi ottaa loppukiri, suurusta oli tiedossa.

Täysinäiset utareet määräsivät nopeuden! Lypsyn hosumisen jälkeen paimenpoika oli vapaa muihin hommiin.

Hilja-sisko kun oli vanhempi sanoi, nyt on Mikko siu vurois mennä kääntämään. Kun meni vaan lehmän eteen, niin se alkoi syödä toiseen suuntaan?

Ei ollut kelloa, junan äänen mukaan tiedettiin kohtiin lähdön aika.

Kuopsalon hakaan oli hankala mennä, täytyi ylitää rautatie ja Käkisalmen-Pietari maantie lehmälauman kanssa. Paimenpojat kehittivät omat niksinsä. Ennen kuin lehmät uskalsi laskea ylikäytävälle, piti olla varma, että juna ei ole ihan lähellä! Paimenpojillakin oli mieli hyvä, jos juna ei tullut siihen aikaan! Kyllä jos etukäteen meni ja kuunteli, korva melkein kiskossa kiinni, kuuli kyllä aika kaukaa onko liikkuvaa kiskoilla. Matkustajajunista tiesi kelonajan ja niissä oli erilainen ääni, viheltivät usein, ja ajoivat kovempaa kuin raskaat tavarajunat.

Lahnan kutu

Käveltiin isän kanssa Nurkan lahdelle ollaan varovast ja hiljaa. Katsosha mitä leikkii ne pittää, sano isä. Ihan kuin ko lähti olisi kiehunut, ahnoja täynnä! Isä toi hevosella kolme suurta saavillista lahnoja Hietarantaan, kolmen naisen peratavaksi. Pojilla oli hommaa, paukutelulla maukkuja kantapäällä!

Hietarannassa naiset pesivät pyykkiä. Oli iso pata kivien päällä, missä kuunnettiin vettä. Saippuan keitto kävi myös hyvin järven rannalla.

Pellavia liotettiin matalissa rantavesissä. Ruuvikon niittot, uinti, ranta, oma sauna ja veneranta! Onnensuulaisii, Hiekapää, hienoja rantoja. Tiituaalle mennessä Hietarannassa ruuvikon ylälaidassa oli parhaat onki-paikat.

Kotona 1943-44

venäläiset vangit

Venäläiset sotavangit korjasivat rautatietä ja asuivat Noitermaassa (vankileiri). Monessa talossa oli vankityövoimaa. Vangit olivat yötä päivää, tai talo sai päiväksi töihin, mutta yöt oli oltava leirissä.

Talo vastasi siltä, ajalta minkä vanki ei ollut leirissä. Kyllä oli hyvät olot mm. Pörsaanmäellä. Vanki söi ja joi talonväen kanssa! Yöt omassa huoneessa. Vankien kanssa matsmatettiin, joku sanoi. Harva puhui hoono suomi.

Vanhatalon toinen vanki narrasi meitä poikia? Syysiltana aika hämärässä vanki kutsui poikia katsomaan ihmettä Tuvan latti-

Vasemmalta isot pojat Veikko Vesikko, Viljo Laamanen ja Alvar Hännikäinen. Alarivissä vasemmalta tuntematon, Teuvo Vesikko, Mikko Vesikko, Soini Matikainen ja Pertti Iso-Pahkala. Kuvassa mukana myös Alavuden tyttäjä.

alla oli iso pesuvati alasuin. Ei tää oo mikään ihme, lähetään pois! Vanki otti pesuvadin, alta löytyi pesuvadin kokoinen lattiaan maalattu valkoinen rengas ja paperin pala. Vanki sanoi pojille, kuka puhalttaa paperin pois ympyrästä, hää antaa palkinnon. Pojat puhalsi kilvan, vuoronperään, posket punaisena. Ei onnistunut. Tulkaa huomenna uuvestaa. Eikä kukaan onnistunut.

Monena iltana sama tulos. Yhtenä iltana vanki meni isännän kanssa illastamaan hevosia. Pertti sanoi, nyt katsotaan ja otti vadin pois, minkä vanki oli kääntänyt peitoksi kun lähti ulos! Joku otti paperin mutta paperi olikin kiinni lattiasa. Ihme paljastui. Hevosen häntäjouhi oli se, joka piti paperin ympyrässä. Vanki oli jouhen toisen pään painanut tikun kanssa lattian rakoon ja liidulla piirtänyt ympyrän. Poikia nauratti, ei tarvita palkintoo, myö saati paperi pois ympyrästä. Vankia nauratti ja Vihtori nauroi, kaikki nauroivat.

Kotona 1943-44

saksalaiset sotilaat

Saksalaiset sotilaat olivat ystävällisiä meille paimenpojille. Sotilaat jututtivat meitä, kun ajettiin lehtiä maantien yli ja heillä sattui marssitauko samaan aikaan.

Pojat ihastelivat erikoisia autoja sekä sotilaiden uusia vaatteita. Sotilaat juttelivat keskenään, taputtelivat meitä polvihousuisia poikia! Aivan kuin olisivat sanelleet, että heillä on Saksassa myös poikia? Sotilaat antoivat meille säilykepurkkeja, suklaata, rusinaita sekä leipää. Kotona ihmeteltiin lihaa peltipurkis; Uskaltaaks tätä syyvä, kui vanhaa lieki! Eihä täs ainakaa hometta näy. maistetaan, mut kyl onki hyvvää!

Mummon apuna

Mummo sanoi: katso ensi runtukast, onk siel peruno! Kurkista oh! mäännässä sulanaa onks siel voita. Tai: ko määit aistast hakemaa ruisjauhoi nii tuo tullessais yks iso suolalahna! Vilkaase vaik syrjäsilmiä marjasaviä, onks niitä viel paljo! Et sie vaa laittant juskii liia varrai kii, jot ei vaa tule vinkaa.

Aina kun tehtiin ruislei-

pää, tehtiin kakkaroita ja lihapotti oli uunissa! Mummo laittoi ruokaa, minä näytin valoa päreellä. Ei ollut sähköä, ei öljyä ei karbidia.

Äiti ja isä; missäs myö käyvää tuota tyttöä pitämään, koi uskalla jättää sänkky yksin, ko lähetää askareil, jos vaik putovaa ja koskettaa itsies. Isä toi 2,5 metrin riuun ja lakana molemmista päistä riukuun kiinni. Tyttö laitettiin ikään kuin pussiin nukkumaan. Täähän onki hyvä, saap vaik liekuttaa, kului vähän aikaa. Yhtenä iltana Mummo sanoi: mite lie pylsynt, muksaus vaa kuului ja tyttö oli lattialla, eikä ies itkent.

Hilkka 2-vuotiaana oli yksikäinen ja muutenkin nöroillä päällä. Mummo lauloi muutaman kerran: mää yskä yllölää yllölää suuree koiraa. Tyttö niiskutti ja kysyi, kuin suur se koiraa oli! Oikei, oikei iso, sano mummo. Itkun seassa tyttö kysyi, oikei kui suur? Oikei hirmuse suur! Taitavasti mummo ohjasi lapsen ajatukset pois vaivoista. Kohta mummo lempisutteli niitä näitä Hilkan kanssa. Tytöstä yskäinen äkäisyys katosi ja naurukin löytyi!

Illalla äiti kiersi kirnua, tyttö pyöri siinä ympärillä ja leikki omassa oloissaan. Yht'äkkiä kirnu pysähtyi ja tyttö mahdollisesti huutamaan. Tytön etusormi oli rattaitten välissä. Joka paikasta se tyttö kerkijää, paasasi mummo.

Hilkka teki pahaa ja alkoi juosta karkuun. Mummo peräst, voi pantune ko pittää olla ilkiä, koha mie saan siut kii, mie haaplaan pääläestais jot tuntuu! Voi, voi, ehä mie ennää saa tuota lasta kii kipijä jalkai kans! Välimatka piteni ja mummon täytyi lopettaa. Mänkyö.

Meillä oli vanha kaivo, missä ei ollut renkaita, vaan hirsikehikko, ikivanha. Mummo pelotteli Hilkkaa, että siellä asuu Näkki, se tulloo jos et ole kiltisti. Onks se tuo, kysyi tyttö. Eihä, se on sammakko, näkki on paljo suurempi ja sil on pitkät hampaat. Mummo ja tyttö jatkoivat kurkistelua kaivoon, kui pitkät ne hampaat on, en mie nää mittää näkkii. Kyl, kyl se

siel on, tuon vanha hirre takana, koitti mummo jatkaa. Minkä tähe mie en nää sitä, sanoi tyttö. Ei siel mitää näkkii ole. Tyttö ei oiken uskonut, mummoakin kyllästyi. Mitä mie siu kans väittelen, sie kuiteki juntuut vastaa, olkoon näkki siel, laitetaan kaivokans kii!

Mummo Hiljalle: et saa ain juntuuta vastaa, kuunteleha joskus äitiänsi. Ala lehestää issäis peräst, et sie kuult mitä hää sano, ja vie se juoma sin niityl. Sie ko uot isomp tyttö nii siun pittää Ymmärtää, jot ei tuo veljeis viel ossaa, etkä sie saa niipaljo häntä komentaa!

Sitten Mummo halvaantui ja oli liikuntakyvytön! Siivosin ja hoidin monta kertaa, kaikki kun meni alle. Isä, äiti ja Hilja olivat jossain työssä.

Kerrankin kun olin mummoa puhdistamassa, venäläiset koneet tulivat Tiituaalta päin, isot parvet. Hilkka, 3-vuotias ja oikein vilkas ajattelin, mis on tyttö, mihi se vilahti, onsk se ulkon, ettei vaan uo mänt kaivoo. Silloin meinasi kodinhoitajan, sairaanhoitajan, lapsenhoitajan, eläinhoitajan silmään tulla kyynel.

Mummo opetti Isä meidän -rukouksen, opetti myös monta virttä, kun itse lauloi paljon, hyräili aina jotain tehdessään. Osasi olla ankara ja leikkisä, hyvä, mummo!

Kesäkuussa 1944 sodan ryske ja pauke lähenei sekä lentokoneiden pelko oli jatkuva. Viimeisinä päivinä ei enää uskottu lehtiä lasten ajettaviksi.

Isä halusi vielä ennen lähtöä piilottaa kolikkeitä, rautakanget, lapioita, kirveitä ym, kellarin vintille purujen alle. Piikkilankoja, vanhoja perunalaatikoita ym. roinaa päälle! Isä: Ei ne venäläiset näitä löyvä. Kohtaha myö tullaa takasi!

Polvihousuisen, paljasjalaisen paimenpojan pelot ja huolet ovat muuntuneet arvokkaiksi muistoiksi nykyaikaan:

Pörsaanmäeltä lähdön 70-vuotispäivänä 18.06.2014 muistilokerointaan raotteli

PAIMENPOIKA

Viimeisen evakkomatkan muistelmia

Syyskuun 23. päivän iltana 1944 oli mitä kaunein syys-sää. Ilma oli kohtalaisen lämmin, sää aurinkoinen. Järvi oli aivan peilikirkas. Luonto näytti kaikki hempeimmät puolensa meille – tuntemattoman päämäärän matkailijoille. Hiljaa se ikään kuin kuiskaili: ”Palatkaa takaisin, minä varron teidän paluutanne vaikka vuosikymmeniä tällaisena. Muistakaa minua”.

Pyhjärven asemalla oli kova kiire. Suunnaton määrä koneita, työkaluja ja tarvikkeita piti sinä samana iltana määräraikaan mennessä saada vaunuihin lastattua. Aseman luovutuksen piti jo seuraavana aamuna tapahtua. Lastausmiehet, jotka melkein kaikki olivat pyhäjärveläisiä, olivat rajusta työstä ja lämpimän sään johdosta aivan hiestä märkiä. Ketään ei tarvinnut työhön kehottaa. Kaikki tekivät parhaansa tietäen seuraukset, jos mitä määräjän päätyttyä asemalle jäi.

Työt päättyivät hyvissä ajoin, junalasti tuli vielä tavaraa. Kaikilla oli tavaton kiire. Kukin tiesi, millä kyydillä alkaa seuraava matka kohti pohjoista. Mieliala oli matalalla. Moni olisi tarvinnut lohdutuksen sanoja. Luonnon kauneuskaan ei tuonut lohtua murheeseen...

Näin alkoi viimeisten pyhäjärveläisten viimeinen evakkomatkatauntematon päämäärää kohti. Sotatilahan maassa vielä silloin vallitsi. Vaikka entisen vihollisen kanssa olikin rauha tehty, ja entinen aseveli oli muuttunut viholliseksi.

Jo aikaisempi L.Y. määräykseni edellytti valtion moottoripyörän käyttöä ja liikkumislupa oli koko valtakunnan ja valtakunnan yhteyteen palautetulla sotahallintoalueella.

Tätä määräystä usein eräältä taholta tarkkailtiin ja vakavasti puhuttiin sen peruutuksestakin. Viimeisessä tarkastuksessa sattui niin koomillinen tapaus, että jos olisin sitä kirjaimellisesti noudattanut, niin minun vieläkin tulisi olla Pyhäjärvellä varttumassa uusia ohjeita.

Matkani suuntautui maantietä Käkisalmeen. Matkalla näin monia tuttuja, jotka olivat tehtävänsä suorittaneina joutuneet matkalle jo aikaisemmin. Puus-tin ja Norsjoen välillä näin tapauksen, joka on minua kovasti huvittanut jälkeenkin päin: Pyhäjärven I.S. komppania marssi suljetuna pyörillä kohti Käkisalmea. Komppanian päälliköllä oli maskottinaan erittäin kookas, suurisarvinen valkea pessi. Se juosta jun-gersi päällikkönsä pyörän jäljessä kuin uskollinen koirra. Komppanian miehet olivat tehneet sille erikoisen sotamaalauksen maalaamalla erään paikan tulipunnaisella maalilla. Ohittaesani sen ei se siitä tykännyt, vaan ponkaisi täydellä vauhdilla metsään niin että punaiset huput vain heilahtivat. Liekö palannut komppaniaansa takaisin?

Kurkijoella yövyin. Seuraavana aamuna yritin Parikkalan kautta suunnistautua Imatralla, jossa työnantajani päämaja sijaitti. Parikkalasta sinne ei ollut min-käänlaisia pääsymahdollisuuksia, selitettiin minulle. Jos saatte erikoisluvan Savonlinnasta, niin sitten so-pinee. Lupaa en saanut, vaikka päivä sen hakemisessa kului. Siellä tulkit-tiin papereitteni ilman muuta oikeuttaneen matkustamaan sinne. Yövyin kohtalotovereitteni A. ja B. Pusan viihtyisässä kodissa Pääskylahdessa. Seuraava-

na päivänä yritin uudelleen Imatralla ja pääsin es-teittä. Liekö ollut tarkoi-tuksenmukaista tehdä noin suuri matkaani!

Imatralla en viipynyt tun-tia kauemmin, kun sain määräyksen noin viikon kuluttua viimeistään olla kimp-suineni kampsuineni Lempäälässä. Noita ”kimpsujahan” ei minulla paljon ollut, mutta kuin päällä olevat nuhjuiset vaat-teet ja selässä reppu, jossa oli vähän kuivaa leipää. Ilma oli muuttunut koleaksi ja matkanteon pahimpana vit-sauksena oli tolkuton kyl-myys. Nyt juuri erikoisen voimakkaasti kaipas-in oman kotilieden lämmön hohdetta.

Saavu-in illansuussa Uu-denmaan ja Hämeen läänin rajalle neljän tien risteyk-seen, josta oli viitat poistet-tu pylvästä. En ollut ek-syksissä, ilmansuunnista oli täysin selvillä. Nälkä näi-versi ja päätin ostaa läheis-stä kaupasta jotain ruo-kaa leivän jatkeeksi. Sain ainoastaan neljänneskilon suolasilakoita. Sapuskani ei-vät oikein kestäneet julkista arvostelua. Siksi-pä siirryin syjemmälle viittatolpan vie-reen syömään. En ateriaani halveksinut, mutta oli sel-lainen tunne, että halusin olla yksin...

Kuitenkin sain seuralai-sia, niin avomielisiä ja välit-tömiä poikia, että apea mie-lialanikin muuttui niin kuin Saulilla, kun kuuli Daavidin soittoa. Pojat eivät alkuun paljonkaan minusta välittä-neet, vaan pyöräni kiinnos-ti heitä enemmänkin. Pie-nin pojista oli noin kolme-vuotias. Tältä kysyin ensin ”Kenen poika hän on”. Kuului ujo vastaus, että äi-din poika. ”Missä sitten isä on?”. Tähän pienimies ei osannut vastata, vaan van-hempi veljensä kertoi isän

kaatuneen jo talvisodassa. Kyselyyni meinasi tulla pa-kostakin tauko, mutta jat-koisin: ”Missä sitten äiti on?”. Äiti on patruunatehtaalla töissä ja tulee sieltä pian junalla kotiin, kuului van-himman pojan vastaus...

Jouduin toteamaan, että on vastoinikäymisiä muilla-kin, ei vain meillä karjalai-silla. Ymmärsin, että noi-den orpojen äiti käy vuo-rotöissä maanpuolustuksen hyväksi ja vapaa-aikanaan kasvattaa lapsilaumaansa ja siten luo Suomen tulevai-suutta. Siinä taas muistutus suomalaisen miehen velvol-lisuudesta.

Syödessäni keskustelu jat-kui, mutta aloite siirtyi poi-kain puolelle. Jo kyseltiin, mistä setä tulee ja mihin menee – yhden kyselijöistä ollessa aina jotakin pyöräni vipua näpräämässä. ”Ei minulla mitään päämäärää ole tällä kertaa. Aion pian heittää lakkini ilmaan ja minne lippa osoittaa, niin sinne lähdän”. Vanhinta vel-jä tuo arpa hieman huvitti, mutta lakki lensi ilmaan ja lippa osoitti etelään. ”Nä-kemiin...”

Ajettuani jonkin aikaa al-koi jo pahasti hämärtää, joten yöpaikka oli pian ha-ettava. Mieleeni johtuikin niillä seuduilla oleva tuttu talo, jossa olin vuotta aikai-semmin käynyt. Ihmeteltä-vän hyvin paikan löysinkin, vaikka tulin sinne toista tie-tä toiselta suunnalta. Erit-täin ystävällisesti minun siel-lä vastaanotettiin. Yösi-jä järjestyi. Keskustelu isän-nän kanssa kulki ajankoh-taisissa asioissa.

KAUKO
HÄMÄLÄINEN

Tietävästi jo 1950-luvulla kirjoitettu evakkomatka-muistelu jatkuu lehden seu-raavissa numeroissa.

Kotikokin kertomaa

Ahven on arvokala

Kuluneena kesänä 2014 kalaa on tullut niin paljon kuin on jaksanut syödä. Pyyntivälineinä olivat katis-ka, veto- ja heittouistin, pohjaonki ja mato-onki.

Haukea tuli uistimella niin paljon, että siitä tehtyjä murekepihvejä riitti naapu-reillekin. Ahvenet menivät johonkin piiloon kesäkuun kylmien säiden ajaksi, mut-ta heinäkuusta alkaen eri-kokoisia ahvenia on tullut vetämällä pikkuvaappua, pohjaongella ja tavallisella mato-ongella.

Ahven on yleisimpiä saa-liskaloja, mutta se on aliar-vostettu, vaikka se maul-taan on mielestäni kuhaa parempi. Monet valittavat ahvenen ruotoisuutta, mut-ta jos tuntee ahvenen ruo-torakenteen, sen voi vähäl-lä vaivalla fileerata ruodot-tomaksi tai kokonaisena paistettuna erotella siitä hy-viä ruodottomia haaruk-kapaloja suuhun pantavak-si.

Ahvenen fileeraaminen ei ole vaikeaa, jos jaksaa sen taidon harjoitella. Välinei-den pitää vain olla huippu-kunnossa: partaveitsen te-rävä notkea fileerausveitsi, kalapiikki, sakset ja per-kauslauta. Fileerasin kulu-neena kesänä satoja ahve-nia, suuria ja pieniä ja lai-toin niistä ruokaa pääasias-sa kahdella tavalla:

1. Paneeratut ahvenfileet

Fileet voi toki paistaa sel-laisinaankin voissa, mutta paneerattuina ne pysyvät hyvin koossa ja säilyvät syöntikelpoisina jääkaapi-sa mainiosti pari päivää.

Ihan pienten fileiden pa-neeraus on tuhruista hom-maa, mutta keksin siihen oivan ratkaisun: panin en-nen paneeraamista kolme tai neljäkin pientä filettä yh-teen, maustoin ne suolalla ja mustapippurilla, pyöräy-tin paketin vehnä jauhoissa, sitten kananmunassa ja lo-puksi korppujauhoissa. Pa-ketti pysyy paistettaessa erinomaisen hyvin koossa. Höysteeksi keitettyä peru-noita, tilliä, kermaviiliä tai smetanaa.

2. Ruodoton ahvenkeitto

Fileeraa ahvenet, leikkaa ruodoista kidukset ja evät pois. Huuhtelee ruodot päi-neen kylmässä vedessä ja keitä niistä liemi. Pane ruo-dot kattilaan, kiehauta ne ja kuori vaahto pois. Lisää kattilaan tillinvarsia, paloi-teltu sipuli, suolaa ja maus-tepippureita. Anna kattilan kiehua hiljalleen puoli tun-tia ja siivilöi liemi talteen.

Keitä liemessä ensin vä-hän aikaa porkkananpaloja ja sitten perunalohkoja ja vasta vähän ennen juurek-sien kypsymistä lisää kei-tokseen ahvenfileet, jotka kypsyvät parissa minuutis-sa. Tarkista suola, lisää hie-noksi saksittua tilliä ja nauti keitto kirkasliemisenä tai kermalla höystettynä.

Varsinkin kermainen ah-venkeitto kuuluu kalakei-tojen kärkeen, ja sitä voivat pikkulapsetkin lusi-koida suuhunsa ilman ruo-tojen pelkoa, jos ahvenet on fileerattu huolellisesti.

JUHANI FORSBERG

vpl. Pyhäjärvi

Kotisivut:

www.karjalanliitto.fi vplpyhajarvisaatio

Uutisvuodon nauhoitus ja tutustuminen YLEen

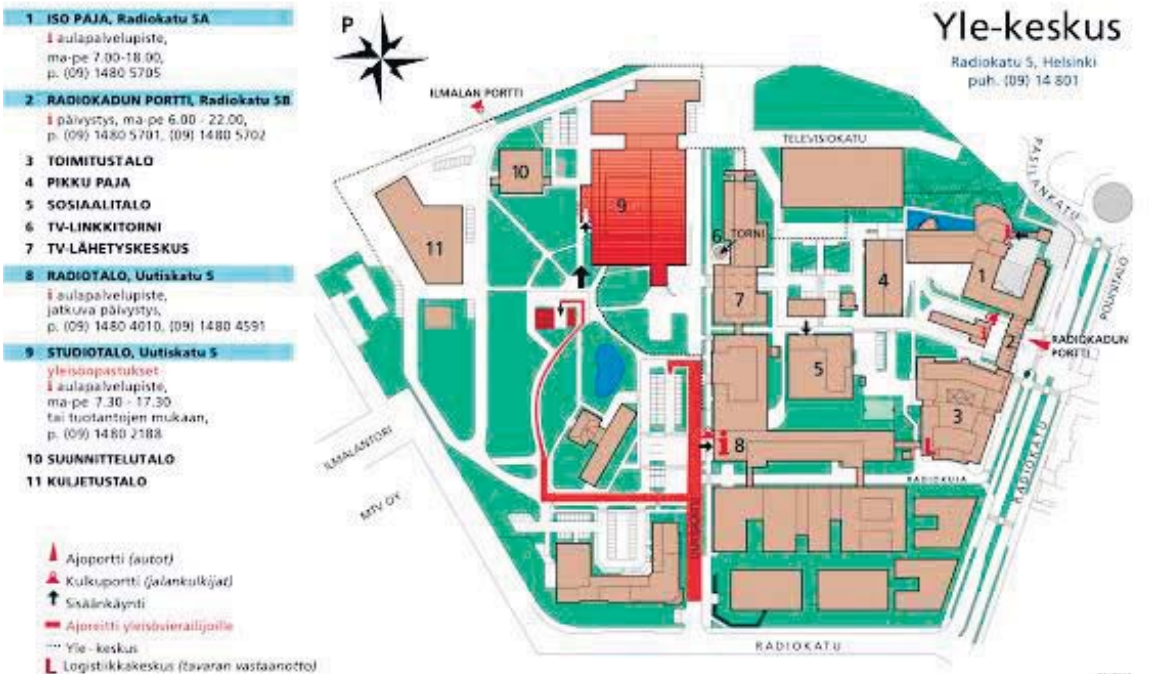
Perjantaina 31.10. aamupäivällä tarjoutuu harvinaislaatuinen tilaisuus retkelle, johon sisältyy pääsy yleisöksi Uutisvuoto -ohjelman nauhoitukseen Yleisradiossa. Lisäksi pääsemme nauhoituksen jälkeen opastetulle tutustumiskierrokselle YLE:n tiloihin. Retkelle ovat tervetulleita Vpl. Pyhäjärvi-seuran jäsenet ja heidän ystävänsä. HUOM: Kaikkien yleisöksi saapuvien tulee valmistautua todistamaan henkilöllisyytensä.

Paikkana on Yleisradio, Studiotalo (kartalla rakennus nro 9), Uutiskatu 5, Länsi-Pasila. Sinne pääsee bussilla nro 23 Helsingin Rautatieasemalta, pois jäädään Pasilassa pysäkillä TV-keskus. Retkelle ilmoittautuminen on ennakoon, syyskuun loppuun mennessä Vpl. Pyhäjärvi-seuralle, Kirsi Hedenstam p. 0400-241244 kirsi.hedenstam@verbitar.fi tai Kaarina Pärssinen 040-5193036 kaarinaparssinen@mail.com. Retkelle osallistuminen on maksutonta. Mukaan mahtuu enintään 25 henkilöä.

Perille päästyä perjantaina 31.10.14 tapaamme klo 10.45 Studiotalon ala-aulan palvelupisteen lähellä, koska meidän on ilmoitauduttava Uutisvuodon yleisöksi klo 11.00, jolloin on ehdottomasti oltava paikalla. Vahtimestari opastaa meidät Uutisvuodon tarjoamille kahveille kahvilaan, mistä meidät noudetaan studioon klo 11.15. Nauhoitus kestää n. klo 13 asti. Ja klo 13.15 alkaa n. tunnin kestävä opastettu esittelykierros YLE:ssä.

Tämä Uutisvuoto-ohjelma, jonka nauhoitukseen pääsemme yleisöksi, nähdään lauuantaina, Pyhänpäivänä 1.11.2014 TV 1 klo 21.30 ja uusintana maanantaina 3.11. klo 18.30. Uutisvuodon ylituomari on **Baba Lybeck**. Kapteeneina toimivat **Jari Tervo** ja **Stan Saanila**. Studioon vierailee viikoittain myös kaksi vierasta, jotka ovat yleensä julkisuudesta tuttuja.

KAARINA PÄRSSINEN

YLE

Melkoinen vonkale tarttui verkkoon

Maanantaina 1.9. vaimoni **Helena** esitti toivomuksen, että pitäisi saada tuoretta kuvaa. Niinpä virittelin illalla verkon (55 mm. vihreä ironsilik-verkko) Keurusselän rannalla olevan kesämökkimme lähistöllä olevaan lahdenpoukamaan.

Aamulla kun kävin kokemassa verkkoa, niin verkon päässä, aivan matalassa rantavedessä, samassa verkkomyytyssä oli se toivottu runsaan kilon painoinen kuha ja kuvan hauki-vonkale, joka aivan ilmeisesti oli aamupalakseen havitellut meidän pannulle suunniteltua kuhaa. Mukana olleen koukun avulla sain otteen hauen kiduksista ja pyöräytettyä sen veneen pohjalle.

Paikallisen K-kaupan vaa-ka antoi hauen painoksi 13,860 kg, ja metrimitta pituudeksi 127 cm. Paikalliset Suur-Keuruun Sanomat ja Keuruu-Mänttä-Vilppula -lehdet ovat vuosittain järjestäneet yhteisen levikkialueidensa kalakisan. Tämän vuoden kisan oli jo ehtinyt voittaa 12,8 kg painoinen hauki. Lehden toimitus muisteli, että aina-kaan kymmenen vuoteen ei olisi näin painavaa kalaa heille kalakisaan esitetty.

Kun sitten perkasin kalan, niin sen maha ja suoli

olivat aivan tyhjät. Naaraspuolisen kalan mahassa oli vain lyijykynän paksuiset mätipussit kysymässä seuraavan kevään kutukarke-loihin.

Jos hauki olisi ehtinyt nauttia haluamansa aamupalan, olisikin päästy jo yli 15 kg:n painoon. Suomujen ”vuosirenkaista” lasketuna kalan ikä olisi ollut 15 vuotta. Tämän kokoisen kalan perkaamisesta ei ole suurta kokemusta, mutta sahalla sen sai pätkittyä neljään osaan ja sitten loppu sujuikin, tosin voimaa vaativien, kalasaksien ja terävän puukon avulla.

Kalan palat ovat pakastimessa odottamassa ruokaksi laittoa. Tuttavat väittävät, että niin suuri hauki ei maistu mitenkään herkulliselta. Pienemmistä hauista tehdyt kalapullat ovat kuitenkin olleet kaikkien herkkua. Pitää kokeilla miltä vastava ruoka isosta hauesta valmistettuna maistuu.

Kylmäsavuhauki on taas lyönyt arvosteluissa laudalta kaupan kylmäsavulohen. Käytössäni on ProQ -kylmäsavugeneraattori, jonka hinta näyttää verkkokaupassa olevan 45 euroa. Se on pieni häkkyrä, jonka voi sijoittaa vaikka pallogrillin tai muuhun kannelliseen ulkogrilliin; voin suositella. Seuraavana kalastuskoh-

Olavi Pärssinen lähti vaimon pyynnöstä pyytämään kuhaa. Kuha tuli, mutta tuli myös muhkea hauki.

teena ovatkin sitten muut, mutta onpa kerran muikkuverkostakin tullut yli kahden kilon painoinen siika.

OLAVI PÄRSSINEN

Olavi Pärssisen isä oli ”Tahvon Jalmari” Pyhäjärven Puikkoista ja ja äiti ”Pien Juhon Ida” Kahvenitsasta. Äitikin oli omaa sukua Pärssinen.

Evakkomatkan jälkeen he asettuivat Kiiikkaan (nykyisin Sastamala).

Olavi itse on silmätautopin dosentti, ja varsinaisesta silmälääkärin tehtävästä jo eläkkeellä. Hän kuitenkin jatkaa edelleen esityisesti likinäköisyyteen ja taitevirheisiin liittyvää tutkimustoimintaa.

Perheen vakituinen kotipaikka on tällä hetkellä Tampere.

TAPAHTUMAKALENTERI

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvikerhon lokakuun tarinatuokio on keskiviikkona 1.10.2014 klo 13.30 Koulukatu 12 Tampere. Tervetuloa!

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerho. Tutustumme Lahden ortodoksiseen kirkkoon torstaina 2.10.klo 14 alkaen osoitteessa Harjukatu 5. Kirkon ja seurakunnan esittelee meille isä Matti Lipitsäinen. Tervetuloa.

Vpl. Pyhäjärveä kylä kylältä: Alakylän ja Kahvenitsan koulupiirien kylät esittelyvuorossa su 28.9.14 klo 13.00, Karjalatalo, 2. krs, Laatokkasali, Käpylänselä, 00610 Helsinki. Aloitetaan omakustanteisella kahvitte- lulla, jonka jälkeen runsaan kuva-aineiston kera aluetta ja sen historiaa esittelee Markku Pärssinen yhdessä oma-kohtaisia muistoja kertovien alueella asuneiden kans- sa. Tervetuloa! - Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Retki Yleisradioon pe 31.10.14 Uutisvuoto-ohjel- man nauhoitukseen ja tutustumiskierrokselle YLEssa. Kokoontuminen klo 10.45. Nauhoituksen jälkeen tutustumiskierros Yleisradion tiloissa. Mukaan mahtuu 25 henkeä. Retki on maksuton. Asiasta tarkem- min toisaalla lehdessä. Ilmoittautumiset syyskuun aikana Kirsi Hedenstam p. 0400-241244 kirsi.hedenstam@verbitar.fi tai Kaarina Pärssinen 040-5193036 kaarinaparsinen@mail.com. Tervetuloa! -Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö on yksi Suomen lähes 3000 säätiöstä

Ensimmäistä koko Suomen säätiöpäivää vietetään

1.10.2014, jotta kaikki suomalaiset tietäisivät;

* että säätiöt ovat olemassa,

* että ne tekevät tärkeitä työtä Suomelle

* että ne ovat kaikkia varten yhteiseksi hyväksi!

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön toiminnasta

lisää lokakuun lehdessä.

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari **Kaunisti Vpl Pyhäjärveä**, osat I ja II. Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset: taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040 Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja. Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi/kirjapuoti>

Seuraava Pyhäjärvi-lehti ilmestyy lokakuussa.

Aineistot toimitukseen viimeistään

pe 10.10.2014 mennessä, kiitos!

Seurojen kyykkäottelut käytiin Huittisissa

Äetsän, Vammalan ja Huittisten kyykkäjoukkueet mukanaan huutosakit kokoon- tuivat vanhan urheiluken- tian maastoon 20.8.

Huittisten puheenjohtaja toivotteli yleisön ja pelaajat tervetulleeksi. Suoritettiin joukkueiden esittely ja peli- arvonta.

Äetsän joukkueessa pe- lasivat: Markku Pärssinen, Sampo Pärssinen, Juha Tan- ninen ja Kalle Lehtimäki sekä vaihtopelaajana Reino

Ahvonon.

Huittisten joukkueessa pelasivat: Harri Peltola, Aimo Äikiä, Heikki Suo- minen ja Jorma Kuronen.

Vammalan joukkueessa pelasivat: Sami Karmala, Kari Pakarinen, Oiva Kaa- salainen ja Kari Petojärvi.

Vammala-Huittinen ot- telussa pisteet muodostui- vat Vammala - 54 ja Huittinen -20, Huittinen siis 2 pistettä.

Äetsä-Huittinen ottelus-

sa Äetsä sai -31 ja Huitti- nen -23, Huittinen siis 2 pistettä. Vuoden 2014 mes- tariksi leivottiin siis Huitti- nen jo toisen kerran peräk- käin.

Sitten seurasikin jännittä- vä ottelu hopeasta ja pronssista. Ensimmäinen puoliaika päättyi Äetsän voittoon -22 - -29 pistein. Toisella kierroksella Vam- mala otti kovan loppukirin voittaen -24 - -31 ja näin yhteispisteet olivatkin tasan

-53 kummallakin joukkue- eella. Sateisen sään johdos- ta päätettiin yksimielisesti jakaa molemmille joukkue- eille hopeatila.

Kilpailun tuomarina toi- mi tuttuun tapaan Katri Vammalasta. Huittinen tar- josi piirakkakahvit ottelun päätteeksi. Ensi vuonna Vammala järjestää kisat.

REINO ÄIKIÄ

Kuva:

YRJÖ INKINEN

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Päätoimittaja:

Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@
kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:

Juhani Forsberg, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Kirsti Naskali, Esko Pu- lakka, Markku Pärssinen ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.

Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e tekstissä.....0,80 e pienin ilmoitus.....20 e Hintoihin lisätään alv. 24%

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:

Toimitus, päätoimittaja Rautasemantie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies

Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Sivunvalmistus:

Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:

Botnia-Print Oy
Kokkola